

Postnina plačana v gotovini.

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35)—.
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800 — in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse

Mali oglasi beseđa po 50 par in Din 2— oglasne takse
Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Kako se da izboljšati donos bednih hribovskih kmetij? — Banovinska trošarina na vino in žganje. — Uspešno pridelovanje ajde. — Ali tuje ali domače travno seme? — Esparzeta, detelja za pušče in brežine. — Drobne vesti. — Mandanje ali pletev. — Škropljenje vinogradov. — Razno. — Opozorilo vsem selekcijskim edinicam. — Pripravimo maslo za poletje. — Odbira kokoši. — Razno. — Preredčavanje mladih smrekovih sestojev. — Šušmarstvo v čebelarstvu. — O samokuhalniku. — Vprašanja in odgovori. — Družbene zadeve in razno. — Razno. — Vnovčevalec.

Montafonsko plemensko živino

bike in telice ima vedno na prodaj: Oskrbništvo graščine Neukloster, pošta: Št. Peter v Sav. dolini pri Celju. 78

Vallina jajca

od rumenih Orpington kokoši ima za oddati: Oskrbništvo graščine Neukloster, pošta: Sv. Peter v Sav. dol. pri Celju.

Kupim mlatilnico in gepelj.

Ponudbe z ceno poslati na: Josip Zabukovec, Nova vas 17, pri Rakcu. 81

Plemenske kokoši

Rhode-Island, dve krasni družini po 1 petelina in 2 kokoši takoj prodam. Tezon — Višnja gora. 80

Jabolčnik

katerega sem pred vojno na lisoče zabojev razpečil pod imenom „Jabius“ ter je izborna domača pijača, katero si vsak lahko doma naredi za majhen denar, po navodilu gospoda Dr. J. Vošnjaka, ki se izborno obnese. Pišite po navodila na: „Jabius“ Franc Renier, Podčetrtek 83

Svoje posestvo dam v najem

v srezu Kočevlje, 25 lohov, od tega 15 lohov sadovnjaka, ostalo travniki in njive. Prednost izkoriščanja sadjarstvo in mlekarstvo. Autobusna zveza preko posestva. Hlev za 16 krav-molznic. Povoljni pogoji. Naslov: Inž. Gorjan, Brod na Kolpi. 73

Posnemalnik s pinjo

68 litrov na uro, v dobrem stanju, malo rabljen, ima na prodaj: Peter Košnik, Prmskovo 5, pošta: Kranj. 72

Na prodaj ima:

čistokrvne montafonske telice z rodovniki od 5 mesecev do poldrugo leto stare, kosilni stroj „Doering“, dobro ohranjen, za takojšnjo porabo, vozček-zapraviljivček za ponja, popolnoma nov. Cena po dogovoru. Graščina Češenik pri Dobu. 71

Ekonom-oskrbnik

izvežban v vseh kmetijskih panogah, liče službo za takol. Dopise na Upravo „Kmetovalca“ pod št. 8. 8

Šafar-majer

neozenjen, izurjen v vinogradništvu, poljedelstvu in živinoreji se sprejme. Samo pismene ponudbe na: Ed. Suppanz, veleposestvo, Pristava. 79

Služkinja

začetnica, okoli 20 let stara, pošena in zdrava (prednost ima sirota brez domotožja), se sprejme v dobro stalno za-sebno službo v Ljubljani. Pismo je poslati takoj na: Uprava „Kmetovalca“ v Ljubljani, Novi trg 3, in priložiti sliko in priporočilo gospoda župnika o poštenosti. 65

Fige in brinje za žganjekuho

oddaja po najnižji ceni tvrdka Ivan Jetačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. 54

Vabilo

na XXIX. redni občni zbor Kmetijskega društva za ptujski okraj v Ptuj, ki se vrši v nedeljo, dne 3. junija ob 9. uri t. l. v pisarniških prostorih Posojilnice v Ptuj, Slovenski trg št. 5, po sledečem dnevnem redu: 1. Odobritev zapisnika o lanskem občnem zboru, 2. Čitanje revizijskega poročila, 3. Poročilo načelstva in nadzorstva, 4. Odobritev računskega zaključka za leto 1933, 5. Volitev načelstva in nadzorstva v smislu pravil, 6. Slučajnosti. — Odbor. 77

Vabilo

na XXIV. redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice na Preloki-Belokrajina, r. z. z. n. z., kateri se bo vrši v nedeljo, dne 17. junija ob 3. uri popoldne v poslovnici. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva, 2. Poročilo nadzorstva, 3. Čitanje revizijskega poročila, 4. Odobritev računskega zaključka, 5. Slučajnosti. — V slučaju nesklepnosti se vrši občni zbor pol ure kasneje ne glede na število članov. — Načelstvo. 76

Vabilo

k rednemu občnemu zboru Kmetijske hranilnice in posojilnice na Vinici, r. z. z. n. z., ki bo dne 17. junija t. l. ob 15. uri v zadrudni pisarni z dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo načelstva in nadzorstva, 3. Čitanje revizijskega poročila, 4. Odobritev računskega zaključka, 5. Volitev nadzorstva, 6. Slučajnosti. — Ako ne bi bil občni zbor sklepčen ob določen uri, se vrši eno uro pozneje drugi občni zbor ob vsaki udeležbi z istim dnevnim redom. — Načelstvo. 75

Vabilo

na redni občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice na Vačuh, r. z. z. n. z., ki se vrši dne 10. junija 1934 ob 13. uri v zadrudni pisarni s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročilo načelstva in nadzorstva, 3. Čitanje in odobritev računskega zaključka, 4. Volitev nadzorstva in raznoterosti. — V slučaju, da bi občni zbor ob določenem času ne bil sklepčen, se vrši na istem prostoru in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal ob vsaki udeležbi. — Odbor. 74

KMETOVALEC

št. 9.—10.

V Ljubljani, 31. maja 1934.

Leto 51.

Kako se da izboljšati donos bednih hribovskih kmetij?

R. R.

V splošni stiski poljedelstva so najbolj prizadeta posestva hribovskih kmetov. Pridelek žita, ki ga rabi hribovski kmet za vzdrževanje svoje rodbine, niti v najboljših časih ni zadostoval za lastno potrebo. Travniško gospodarstvo, ki je podlaga dobre živinoreje, hira zaradi tega, ker se pašniki ne morejo pravilno izkoriščati. Užitek sečnje, ki je dajal hribovskemu kmetu skromne dohodke, se zaradi splošne krize na svetovnem trgu nikakor več ne izplača. Naravna posledica takšnih razmer je, da se hribovski kmetje izseljujejo z rodne grude, kar pa se bo spremenilo le tedaj, če se dosedanj način gospodarstva na omenjenih posestvih popolnoma spremeni. V prvi vrsti bo pomogla tu pravilna obdelava polja in travnika v zvezi z urejeno živinorejo. In tu bo treba odpraviti glavne nedostatke, ki so vzrok hiranju poljedelskih obratov v naših planinskih predelih.

Obstoječa razcepljenost kmetijskega posestva v mnoge drobne parcelice, med seboj oddaljene včasih po več ur hoda, stane hribovskega kmeta dragocenega časa, ki je izgubljen za koristna dela; obdelava parcel je nepopolna ali sploh onemogočena; znatne površine zemlje se tratijo z mejami; semenje in gnoj treba v večjih količinah potrošiti, ne da bi se dvignil prinos; dovajanje in odvajanje vode je praktično neizvedljivo; pašniki in travniki se ne dajo izboljšati; narejanje in vzdrževanje številnih pomanjkljivih potov zahteva mnogo zamudnega dela. Poljedelskih strojev in pripomočkov se kmet na malih parcelah ne more posluževati; zaradi nezadostnih dohodov je težko ali celo nemogoče, uporabiti umetna gnojila; in da bi se na pašnikih uvedle obore (čredinke), na to ni niti misliti.

V mnogih občinah obsegajo prostrane ploskve skupnosti (gmajne) ne le planin-

ske pašnike, marveč tudi dragocene gozdne in travniške predele v ravnini. Ker so pa te skupnosti zanemarjene, so umnemu, temeljitemu gospodarstvu popolnoma izgubljene. Visoki upravni stroški take skupnosti zahtevajo precejšnja sredstva, ki bi se bolje uporabljala za amelioracijska dela. Pri tem pa ne vržejo zemljišča skupnosti nikakega koristnega dobička, ker se izrabljajo na nepravilen način. Povrh pa razreže zemljišče skupnosti marsikateremu hribovskemu kmetu njegove parcele na več delov.

Iz naštetih razlogov lahko sklepamo, kako velikega pomena je, če se poljedelska posestva s pomočjo komasacije zemljišč čim bolj arondirajo (zaokrožijo), s čimer se doseže boljše gospodarsko izkoriščanje in zvišanje donosa hribovskih kmetij. Na ta način dobi kmetovalec namesto svojih 20 drobnih parcel, ki so od njegove domačije in med seboj oddaljene mnogo ur hoda, le tri ali štiri sorazmerno večje parcele. Delo je s tem prav znatno olajšano in donos se bo dvignil že zaradi tega, ker se da sedaj izvesti mnogo izboljšanje, ki je bilo prej nemogoče.

Druga mera, ki bi dvignila donos hribovskih kmetij, bi bila zrna parcelacija kakega dela skupnosti. S tem ni mišljeno, da bi se razdelila zemljišča gmajn in planin. Pač pa je nesmiselno, da se pasejo po prostranih gozdnih in poljskih predelih nižave ovce in koze, med tem ko bi tam mali kmetovalec, če bi mu pripadli ti predeli v last, lahko opravljal dragocena poljedelska in gozdno-gospodarska dela. Z donosom teh del pa bi se dvignilo njegovo blagostanje in bi se pospešila njegova razdolžitve.

Kot čisto etično korist komasacije (zvezane z zmerno razdelitvijo skupnosti) treba navesti, da dobi kmetovalec v visoki meri občutek varnosti in da njegova samozavest znatno raste spričo njegovih lepih, obsežnih odpravninskih zemljišč, ki so proti premikanju mej zavarovana z mejniki.

Banovinska trošarina na vino in žganje.

Suhec Štefan.

V Službenem listu z dne 16. maja t. l. je razglašena „Uredba o višini, načinu ubiranja in kontroliranja pri pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje“, ki je stopila v veljavo v območju Dravske banovine dne 20. maja t. l. Z uveljavljenjem te uredbe je prestala dosedanja obveznost plačevanja trošarinskega pavšala — povprečnine, ki je nadomestovala državno in banovinsko trošarino. Po uredbi ministrskega sveta z dne 22. novembra 1933 o izvajanju javnih del se je namreč državni zaklad v načelu odpovedal dohodnemu viru iz trošarinskih predmetov vina in žganja ter ustvaril možnost, da lahko banovine po sklepu banovinskega (sedaj banskega) sveta uvedejo na ta dva predmeta samo banovinsko trošarino ter jo pobirajo po določilih, ki jih bo minister za finance določil s potrebno uredbo. To uredbo je finančni minister izdal dne 8. maja 1934, št. 36014, ki jo je prinesel zgoraj omenjeni Službeni list.

Za slovensko ozemlje je sklenil banski svet Dravske banovine že 13. februarja t. l. uvedbo banovinske trošarine na vino in žganje, zaradi česar so brez nadaljnjih ukrepov stopila v veljavo določila označene uredbe o pobiranju banovinske trošarine. Najvažnejša določila splošnega značaja te uredbe so sledeča: Trošarinska stopnja (to je znesek, ki se mora pobrati na trošarinsko edinico) je maksimirana, to je, določena je v najvišjem znesku v iznosih, kakor jih je določil banski svet Dravske banovine, in sicer za vino in vinski mošt 100 Din od hektolitra (1 Din od litra), za žganje pa 5 Din od hektolitrske stopnje alkohola. Po uredbi pobirajo banovinsko trošarino banovinski organi v krajih, kjer so, sicer pa občinski organi. Ker pa po občinskem zakonu novo ustvarjene (komasirane) občine v naši banovini še niso pripravljene za izvrševanje teh poslov, je minister za finance začasno odredil, da pobirajo do nadaljnjega banovinsko trošarino organi finančne kontrole.

Za naše kmetstvo ljudstvo so najvažnejšega pomena vprašanja: 1. kdo je zavezan plačevati banovinsko trošarino; 2. ali mora kmetovalec-vinogradnik kdaj

plačati banovinsko trošarino in 3. ali ima kmet pri proizvodnji vina ali žganja kakšne dolžnosti?

Na vprašanje, kdo je zavezan plačati banovinsko trošarino, daje uredba sledeči odgovor: Banovinsko trošarino na vino ali žganje so dolžni plačati točilci na drobno, predno nastavijo sod na pipo radi prodaje, toda to samo v primeru, ako je bilo vino ali žganje nabavljeno neposredno od proizvajalca, v vseh ostalih primerih so pa dolžni plačati trošarino točilci na debelo, to so veletrgovci, odnosno trgovci, ki polnijo vino ali žganje v originalno zaprte steklenice. Iz teh uredbenih določil pač jasno sledi, da vinogradnik, ki prodaja svoj lastni vinski pridelek, ni nikdar zavezan plačati banovinske trošarine, seveda pod pogojem, da ni obenem tudi vinski ali žganjarski trgovec (točilec vina ali žganja na debelo ali na drobno), to se pravi, ako ne obrtuje z vinom ali žganjem. Nadalje tudi niso zavezane plačevati banovinske trošarine privatne osebe, ki nabavljajo vino ali žganje za svoj lasten konzum, n. pr. za svoje delavce, za svatbo ali slično. Ako nabavljajo privatne osebe vino ali žganje od veletrgovca, mora za to vino (žganje) plačati trošarino veletrgovec, ki jo pa naravno prevah na kupca — v višji prodajni ceni. Ako pa privatna oseba kupi vino od vinogradnika, potem ni zavezan plačati trošarine ne prodajalec in ne kupec. V tem slučaju pride vino v potrošnjo, ne da bi kdo plačal banovinsko trošarino. S temi določili se pa nikakor ne krijejo določila, ki veljajo za pobiranje občinske trošarine. V tem oziru bo pač pogosto prišlo do nenakomernega (neskladnega) postopanja, ako se bo pobiranje občinskih trošarin vršilo po dosedanjih načelih, ki se krijejo z načeli državnih trošarin.

Na vprašanje, ali ima kmetovalec pri proizvodnji vina ali žganja kakšne dolžnosti, ne daje uredba nikakoršnih pojasnil. Iz vsebine celotne uredbe se pač mora sklepati, da je proizvodnja vina in žganja pri kmetovalcu popolnoma prosta — brez vsake obveznosti do kakoršnekoli prijave.

Kot nadaljno važno določilo uredbe o pobiranju banovinske trošarine je omeniti, da je promet vina in žganja zavezan posebni kontroli le tedaj, ako se vrši med točilci pijáč, bodisi na debelo ali na dro-

bno, to je, ako je **odpošiljatelj** pošiljke **obrtnik** z vinom ali žganjem. V vsakem drugem primeru, zlasti ako je odpošiljatelj vina ali žganja **vinogradnik** (kmet), je dotična pošiljka prosta in ni zavezana nobeni prijavi ali kontroli.

Vinogradniki in kmetje niso torej s to uredbo v ničemur prizadeti, nasprotno zanje ustvarja uredba ugodnost trošarin-ske in transportno-kontrolne prostosti.

Poljedelstvo in travništvo.

Uspešno pridelovanje ajde.

Že od nekdaj je pri našem kmetu uko-reninjena navada, da izrabi zemljo, ko-likor največ mogoče. To se pokaže prav posebno v onih krajih, kjer se zemlja, ki bi ostala po žetvi neizkoriščena, poseje z ajdo.

Starim kulturnim narodom je bila ajda popolnoma neznana. Njena domovina je v centralni Aziji, v Mandžuriji in v južni Sibiriji. Mongolska plemena so jo od tam prenesla v Rusijo in v Nemčijo, od koder se je prenesla k nam, kjer se je že davno povsem udomačila v veliko korist našega kmetijstva.

Kakor znano, ima ajda zelo kratko ve-getacijsko dobo. Zemlja, posejana z ajdo prinaša letno 2 vrsti pridelkov (strniščni sadež).

Seme ajde ima v sebi mnogo moke in je torej odlična hrana za ljudi in živino. 100 kg ajde daje 66 kg moke, 14 kg otrobov in 19 kg luskin. Moka sicer ni posebno prikladna za kruh, je pa zelo dobra za slaščice in žgance. Moka se daje tudi v svinjske klobase. V Rusiji se ajda mnogo uporablja za izdelovanje alkohola (špi-rita). Otrobi, ki vsebujejo mnogo belja-kovin in masti, so zelo prikladni za svinje.

Ajdo lahko uporabljamo tudi za pride-lovanje zelene krme, ki je zelo okusna. Dobro spravljena slama, če ni plesniva, se lahko med rezanico poklada tudi ži-vini. Paziti je pa, da se ne daje preveč ajdove slame, ker zapira.

Če še pripomnimo, da daje ajda ob cvetenju odlično čebelno pašo, kar dona-ša našim čebelarjem mnogo koristi, po-tem smoj v dovoljni meri opisali važnost ajde.

Iz vsega tega izhaja, da je ajda za nas posebne važnosti in da zasluži, da se je kolikor mogoče mnogo poseje.

Tla.

Ajda ne zahteva posebnih pogojev na zemljo in uspeva skoro na vseh naših tleh.

Kakor hitro so žitarice požete in od-stranjene, moramo zemljo srednje plitvo zorati, posipati umetno gnojilo in takoj pobranati, da ne nastanejo grude, ki se jih težko razbije. Pri tem se mora izrabiti še ona vlaga, ki je ostala v zemlji, ker seme težko klije, če je zemlja preveč suha.

Gnojenje.

Če naj da ajda dober pridelek, mora biti dovolj hrane v zemlji. Ajda rabi v prvi vrsti fosforno kislino, nekaj kalija in zelo malo dušika. Ako je v zemlji preveč dušika, se ajda prebujno razvije in poleže. Zato ajdi ne gnojimo s hlevskim gnojem, ki utegne ajdi več škodovati kakor ko-ristiti. Za gnojenje ajdi uporabljamo tedaj samo nekatera **umetna gnojila**. Od teh pride v prvi vrsti v poštev **superfosfat**, ki vsebuje fosforno kislino, ki jo ajda naj-bolj izrabi. **Superfosfat** vsebuje namreč v vodi topljivo fosforno kislino, ki takoj učinkuje, kar daje **superfosfatu** veliko prednost pred drugimi fosfornimi umet-nimi gnojili. Naši kmetovalci so že davno spoznali veliko važnost, ki jo ima **superfosfat** pri gnojenju ajdi. Danes skoro ni več nobenega kmetovalca, ki ne bi ob setvi pognojil ajdi s **superfosfatom**, kar dokazuje, da se je spoznalo uspešno delo-vanje **superfosfata**.

Superfosfat vpliva tudi na pridelovanje zrna. Ajda, pognojena s **superfosfatom**, ima mnogo zrna in daje odličen pridelek. Zato priporočamo vsem, da ob setvi ajde pognojijo zemljo s **superfosfatom**. Na en oral je potrebno 150 do 200 kg **superfosfata** s 16% v vodi raztopljene fosforne ki-sline. **Superfosfat** posipamo po brazdi, potem posejemo seme, nakar vse skupaj pobranamo.

Setev.

Da se kolikor mogoče ohrani vlaga v zemlji, moramo njivo takoj, ko je sprav-ljen prvi pridelek, zorati in posejati, na-kar njivo pobranamo. Če bi bila zemlja posebno suha, priporočamo še valjanje, da se zemlja stisne, pri čemur pride vlaga

iz dolnjih plasti lažje do semena. Globina setve naj bi bila 1 do 3 cm. Na 1 oral potrebujemo 60 do 90 kg semena. Seme klije že po petih do šestih dneh, v treh tednih pa že pričenja cveteti. Doba cvetenja traja dalje časa.

Zetev.

Dolga doba cvetenja povzroča precej neenakomerno zoritev. Ne smemo čakati, da bi vse seme dozorelo, ker bi se v tem slučaju najboljše seme razgubilo. Žeti moramo ajdo tedaj, ko je dozorel večji del zrna, najbolje zgodaj zjutraj, ker je seme zjutraj bolj sveže in ne izpade tako lahko. En dan pustimo ajdo ležati v snopih, potem pa jo spravimo. Pri tem moramo paziti, da se slama dobro posuši, ker slame, ki jo napade plesen, ne smemo pokladati živini.

Kakor hitro je ajda dovolj suha, jo zmlatimo, očistimo in spravimo. Prve dni pa jo moramo premetati, da ne splesni. Ajda daje 400 do 600 kg zrna in 700 do 1500 kg slame na 1 oral.

Kmetovalci! Samo tedaj, če pognojite ajdi s superfosfatom, boste dosegli zaželjeni uspeh.

Ali tuje ali domače travno seme?

Inž. Sadar.

O detelnem semenu smo se že zadnjič nekoliko pomenili. Kako je pa s travnimi semeni? Travnega semena doma prav malo pridelamo. Komaj okoli 100 q francoske pahovke in 50 q mačjega repa. To seme pridelujejo večinoma kmetovalci po ljubljanskem barju, kjer so že pred vojno močno priporočali setev in pridobivanje travnih semen. V celoti pa večinoma travnega semena, ki ga potrebujemo, uvažamo. Leta 1932. smo uvozili preko Ljubljane iz tujine okoli 45.000 kg travnega semena. V boljših časih za naše kmetijstvo smo gotovo uvozili dvakratno količino. Če stane kg povprečno le 20 Din. smo plačali za uvoženo travno seme že milijon dinarjev. Ta milijonček bi lahko ostal doma, v korist našemu kmetovalcu. Saj bi vsa najvažnejša in najpotrebnejša travna semena lahko prav z uspehom pridelali doma.

Zemlja in podnebje v naši banovini dopuščata uspešno pridobivanje travnih semen. Potrebno je le znanje. In naš kme-

tovalec tudi ni bolj nespreten, kot so n. pr. Tirolci ali Korošci. Um mu je dan, le da je za nekatere stvari še preveč zaspan. Toda kriza ga drami in vzdramiti se mora tudi v pogledu pridelovanja travnih semen. Vse seme, ki ga potrebuje, mora sam pridelati! Doma pridelano seme bo najcenejše in najboljše.

Sejavnici umetnih travnikov naj pomislijo, da so doslej sejali travno seme, znešeno iz vseh delov sveta. V travniški semenski mešanici, ki so jo sejali, je bilo seme, ki je dozorelo deloma na Danskem, na Angleškem, v Kanadi, v Avstraliji, na Francoskem in na Nemškem. Lepa mešanica. Res čudno, da smo imeli z njimi še tako ugodne uspehe. Če bi vsako leto dobivali pšenično seme iz Kanade ali iz Nemčije, bi gotovo doživeli večja razočaranja.

Največja napaka tujega semena pa je, da daje rastlinice, ki spomladi mnogo pozneje odganjajo, kakor pa rastlinice iz domačega semena. Opazovali so razliko 14 dni v korist domačega semena. Umetni travnik, zasejan z domačim travnim in detelnim semenom, požene spomladi 14 dni prej. Kaj to pomeni, ve vsakdo. Čim prej požene, tem bolje uporabi spomladansko vlago, tem košateje se razvije do onega časa, ko pritisne suho vreme. Pridelek je temu primerno bogatejši. S pridelovanjem travnih semen doma za lastno potrebo najpoprej in po tem tudi za izvoz proti jugu, ubijemo dve muhi naenkrat. Poleg denarja, ki ga s tem pridobimo in ki je v teh časih tako redka prikazen pri kmetovalcu, se preskrbimo tudi z najbolj našim razmeram prikladnim semenjem.

Upam, da sem s temi kratkimi izvajanji dokazal potrebo pridelovanja travnih in detelnih semen pri nas doma. Nastane vprašanje, kako naj se cela zadeva izvede? Travnih semen je toliko vrst. Ali naj vsakdo vse prideluje, kar jih rabi za svoj dom ali ne? Ali naj pri izbiri travnih vrst upoštevamo lastno potrebo, ali potrebo trga?

Načelno moramo pridelovati travno seme v prvi vrsti za dom in za domačo potrebo v banovini. Za izvoz iz banovine šele v drugi vrsti. To je potrebno poudariti! Kajti travno seme za domačo uporabo se mnogo lažje prideluje, kakor pa za prodajo. Za domačo uporabo ni potrebno, da je seme vsake vrste trave popolnoma ločeno in očiščeno vseh drugih travnih se-

men. Plevelno seveda ne sme biti, toda lahko je seme dveh, treh trav skupaj zmešano. To seme je za ureditev umetnega travnika doma prav uporabno. Tirolci pridelujejo za lastno uporabo seme pasje trave, francoske pahovke, travniške bilnice in zlatega ovsca navadno kar v mešanici in ga sejejo kar tako pomešanega. Ko pa seveda neseš seme na trg, mora seme odgovarjati vsem predpisom glede čistote in kaljivosti. In seme se plačuje tedaj po uporabnosti, t. j. po čistoti in po kaljivosti. Čistota se pa ne nanaša le na plevelno seme, temveč tudi na primesi semena drugih vrst trav.

Esparzeta, detelja za pušče in brežine.

Jos. Gosak.

Ta detelja je znana tudi pod drugimi imeni: stoletnica, kamenita detelja. Lahko trdim, da je to detelja za siromaka, bajtarja v slabih hribovitih, suhih kamnatih legah, kjer niti ovčja bilnica ne raste.

Nekaj let sem opazujem, da sejejo hribovci v moji sosesčini to deteljo v vedno večji množini po strminah, suhih slabih tleh s prav zadovoljivim uspehom. Res je, da nam da le eno košnjo, toda ta je izdatna, saj raste tudi tam, kjer bi sicer ne bilo kaj mahnti s koso. Kakor vsako deteljo, kosimo tudi to, da ne postane prelesena, že, ko kaže prve cvete.

Po zemljišču svojega opuščenelega vinograda sem pred 15 leti poskusil najprvo z lucerno, toda navzlic skrbni pripravi zemlje mi je uspevala le na globoki propustni zemlji, med tem ko je na pusti, z apnenimi peskom in gruščem pokriti legi komaj životarila; vsako leto jo je bilo manj.

Na priporočilo sosedov sem poskusil z esparzeto. Zemljišča nismo niti prekopali, vsejali smo debelo zrnje že v začetku marca, pokril ga je pozneje še sneg, ter smo zemljišče temeljito po- in pregrabili, tako-rekoč razbrskali z železnimi grabljami. Z živino in brano bi zaradi strmine že tako ne mogel blizu; morebiti je delo površno in bi ga bilo mogoče s prekopavanjem, gnojenjem, okopavinami ter s posetvo v oves temeljiteje opraviti, toda to so stroški. Kajti tudi na ta preprost način sem dosegel, kakor sem ga videl pri svojih sosedih, da je zrasla detelja. Prvo leto sicer skromna, komaj vidna, drugo leto pa že močna,

strnjena. Ako so bili na enem ali drugem mestu bolj redki šopi, sem te pustil, da so se osipali in po svoje posejali. Seme smo za nove posevke osmukali na lepih šopih, ki sem jih pustil dozoreti; to delo gre kakor pri debelem, drobnemu fižolu sličnemu semenju naglo izpod rok. Seveda je trda hlobotina potem le za steljo.

Škoda, da bo letos za posetev stoletnice ali kamnate detelje že pozno; zaradi trde lupine potrebuje veliko moče za kalitev ter pozne setve rade odrečejo. Po haložkih siromašnih legah, nerodovitnem ozemlju drameljskih špitalskih in ponkovških hribov apnenega pogorja, je kultura esparzete že močno razširjena ter omogoča ne samo kmetom večje pridelke na detelji, ampak tudi bajtarjem, da redijo in prereديو svojo kravico tudi v suhih, na krmi skopih letih. Lani me je nanesla pot v siromašno Dolenjsko ob Temenici, toda nikjer nisem opazil, da bi revna tla izkoriščali z esparzeto. Vsekakor bi bilo vredno, da se napravijo poskusi ter omogoči tudi na tej revni zemlji večji pridelek krme.

Nekateri priporočajo, da se z esparzeto v mešanico poseje tudi pasja trava; tozadevni poskus bom letos napravil, da vidim, ali bo uspevala pasja trava tudi na nepripravljeni zemlji ali bo zahtevala skrbnejše priprave.

Drobne vesti.

126 kmetijskih silosov bo sezidanih to spomlad. Merili bodo skupno **2452.75 m³**. Kr. banska uprava je priznala 122.637-50 Din prispevka. Kdor želi do jeseni zidati kmetijski silos, naj se takoj prijavi sreskemu kmet. referentu. Še okroglo osemdeset silosov, t. j. 1500 m³ lahko sezidamo. Za toliko bo še sredstev na razpologo.

Za napravo umetnih travišč je razdeljeno okoli 4000 kg travnih in deteljnih semen.

Ob koncu meseca marca se je vršil v dveh rokih II. tečaj za travniške pomočnike, ki ga je obiskalo 34 gospodarjev. Tako imamo z obrskovalci I. tečaja vred 54 travniških pomočnikov v banovini. Naloga travniških pomočnikov je: izboljšati svoje travnike, urediti si umetna travišča, učno travišče, semensko travišče, sezidati silos in po potrebi sodelovati s sreskim kmet. referentom pri pospeševanju pridelovanja krme. Ob koncu meseca maja bodo letošnji tečajniki pozvani še enkrat v Sv. Jurij, da prisostvujejo košnji in da spoznajo trave in detelje v naravi.

*Vinarstvo in kletarstvo.***Mandanje ali pletev.**

Ing. Zupanič.

Spomladi, ko je že narava vsa ozelelna, začne odganjati tudi vinska trta. Iz očes, zimskih in spečih, se razvijejo mladice, ki se vidno stegujejo in rastejo, ako je le dovolj solnca. Ko so mladice dosegle tako dolžino, da se že točno vidijo vsi kabrniki ali grozdiči in se končno lahko presodi jakost nastavka in bodoča letina, je čas, da se izvrši delo, ki je poleg rezi med najvažnejšimi spomladanskimi opravili v vinogradu. To je mandanje ali pletev mladice.

Velik del naših vinogradnikov vse premalo upošteva to delo in ga družji s prvo vezjo. Res je, da se da tudi takrat to delo pravilno izvršiti, vendar pa je iz strokovnega stališča bolje in pravilneje, da izvršimo mandanje ali pletev kot važno vinogradno delo zase.

Ko smo obrezali trs in mu naložili po svojem prevdaru toliko, kolikor more trs brez škode prenesti po svoji moči, smo mu pustili gotovo število očes. Iz vsakega zdravega, nepokvarjenega očesa požene mladica, včasih po dve mladici, ker v očesu samem so celo trije osnutki mladice, iz katerih se pa razvije povečini le srednji, najmočnejši osnutek; iz dobro razvitih, močnih očes pa požene včasih tudi iz stranskega osnutka mladica, ki je v primeri z glavno mladico vedno slabše razvita. Na močnih ne prestarih trsih poženejo tudi speča očesa na starem lesu. Ta očesa, ki so povečini skrita pod skorjo, pri rezi ne vidimo in jih tedaj tudi ne upoštevamo. Vsekakor je na trsu več mladice, kakor je za nadaljno rast, za razvoj mladja in grozdja potrebno. Vsaka nepotrebna mladica je pa trsu v breme, kajti tudi ona potrebuje za svoj razvoj hrano in se razvija na škodo drugih, zlasti rodnih mladice. Če je pognalo mnogo takih nepotrebni mladice, se bodo tudi glavne potrebne mladice slabo razvile, bodo dale slab pridelek grozdja slabe kakovosti, dale pa bodo tudi slabe rozge, slab les za obrezovanje v prihodnjem letu. Zato je potrebno, da posežemo vmes in odstranimo pri mandanju ali pletvi vse mladice, ki niso potrebne. Vedeti pa moramo, katere mladice so potrebne in katere nepotrebne. V prvi vrsti pustimo na trsu vse rodne mladice, ako so primerno močno

razvite, povdarjam, ako so primerno močno razvite. Kajti pri mladica, ki sta po dve pognali iz enega očesa, je ena močnejša in pravilno razvita, a druga iz stranskega osnutka je pa mnogo slabša. Obedve sta lahko rodni, na obeh so lahko grozdiči, vendar pa iz nastavka na stranskih slabo razvitih mladica, ki bodo vse leto v razvoju vedno zaostajale, ne smemo pričakovati sladkega in lepo razvitega grozdja. Zaradi tega te mladice brez vsake škode odstranimo. Ravnotako odstranimo pri mandanju vse mladice na starem lesu, izvzemši one, ki so **slučajno** rodne in dobro razvite ter one, ki naj nam dajo les prihodnje leto za znižanje celotnega trsa. Načelno pa pustimo vse mladice na reznikih in šparonih, pa bodisi, da so te mladice v celoti rodne, bodisi tudi nerodne, izvzemši stranskih nerazvitih mladice. Predaleč v odstranjevanju mladice tudi ne smemo iti, ker potrebuje trs za pravilni razvoj v razvojni dobi gotovo število mladice z gotovo površino zelenega listja, ki predstavljajo pljuča trsova.

Iz navedenega je jasno, da krepimo s pravilnim odstranjevanjem nepotrebni mladice, z mandanjem, preostale mladice v njihovem razvoju ter s tem tudi skrbimo, da bo lahko nastavljeno grozdje bolje dozorelo. S pravilnim mandanjem si znatno olajšamo rez v prihodnjem letu, ker bo na trsu na prvi pogled vidno, kaj se naj odreže in kaj naj ostane.

Prav posebne važnosti pa je, da bo pravilno oplet, omandan trs ves čas, ako bodo mladice dobro in pravilno povezane, zračen, ako bo imela vsaka mladica z grozdem vred dovolj prostora in zraka, zaradi česar bo tudi nevarnost trsni boleznih zmanjšana, prav posebno pa bo grozdje v času zorenja tudi v deževni jeseni bolj obvarovano gnilobe in plesnenja.

Zaradi te mnogostranske koristi za trs kakor tudi za kakovost grozdja zasluzi mandanje ali pletev vso pozornost vinogradnika in se naj opravi kot samostojno delo.

Škropljenje vinogradov.

I. Gosak.

Nad 20 let se že ukvarjam z vinogradom, pri čemer imam vedno največ preglavic, pa tudi odvišnih stroškov s škropljenjem.

Odkrito priznam, da sem se dolgo vrsto let strogo držal navodil iz strokovnih knjig, toda praksa je mnogokrat pokazala drugače. Pravilo je, da se prvokrat škropi zadnje dni maja ali prve dni junija. Storil sem tako in po 14 dneh po predpisih škropil v drugo, vendar se je peronospora pokazala večkrat na listih, pa tudi na kabrnikih, ki so se osmodili in postali črni.

Moja dva soseda-mejaša sta škropila prvič teden dni preje kot jaz vdrugič, in zopet teden dni preje vdrugič kot jaz vtretjič, pozneje sploh ne več in vendar sta imela bolj zdrav vinograd kot jaz!

Ni pa bilo njuno kasno škropljenje morda plod vestnega opazovanja, marveč bolj počasnosti in odlašanja. Končno sem po opazovanju in po primerjanju prišel na to:

Strokovne knjige imajo po svoje prav, moja mejaša sta pa tudi po svoje pravilno začela, kajti razvoj peronospore in trsnega mladičja ni povsod enak.

V ugodnih, toplih legah, kjer se trsje zgodaj razvije in so mladike ob koncu maja močne, grozdni nastavki razločni ter se pripravljajo že 1. teden junija k cvetenju, je rano škropljenje gotovo umestno.

V takih toplih legah se razvijejo v zemlji tudi trosi peronospore mnogo prej ter po toplem dežju kaj kmalu okužijo mlade, že lepo se razvijajoče liste in grozdičke.

V mojem okolišu, kjer so noči maja in v začetku junija zaradi bližine gozdnatih gor še precej hladne, je razvoj nekoliko počasnejši in je zato brez pomena škropiti $\frac{1}{2}$ čevlja dolge mladice s še negodnim mladjem in grozdičem. Prvo škropljenje je v tem slučaju preuranjeno, brez uspeha, drugo čez 14 dni nato, ko je trsje že lepo zeleno, pa prepozno in posledica temu je napad peronospore.

Zato za prvo škropljenje nikjer ni merodajen koledar, marveč lega vinograda in rana ali pozna letina.

Ugotovil pa sem tudi, da je pravočasno, krepko in zelo vestno izvršeno drugo škropljenje po končanem cvetenju, ko so jagode za grašek ali šibro debele, odločilnega uspeha ter je tretje, četrto ali celo peto škropljenje odveč, pa tudi brez uspeha, ako nista bili prvo in drugo izvršeni pravočasno in vestno.

Zlasti pri drugem škropljenju, ko so grozdički že skriti med mladjem, ne zado-

stuje navadno škropljenje listja, marveč je treba vsak grozdič že od peclja, ki se ga rja prav rada prime, naravnost oblit, da kar curlja od njega.

Le v mokrih letih je potrebno gostejše škropljenje, toda prepričan sem se, da napadenim trtam ne pomaga, „ako bi jih z golido oblival“, kakor se je izrazil pok. rav. Skalicky; zabraniti se da le nadaljnje razširjenje rje.

Naši vinogradniki spomladi često zamenjujejo akarinozo in pršičavost na trti s prvimi pojavi peronospore ter prezgodaj škropijo. Okrnjenost trsja in siraste lise na spodnji strani z odgovarjajočimi vzboklinami na gornji strani lista niso rja. Navadno izginejo v nekaj tednih sami, ne da bi napravili posebno škodo. Plesniva beloba spodaj in odgovarjajoča rjava lisa na ravni listni ploskvi zgoraj pa glasno oznanja peronosporo. Često se zgodi, da tožijo moji sosedi o grozdni plesni že pred ali takoj po cvetenju trte, ko jim grozdni nastavki počrni, med tem ko je to grozdna peronospora. Pri tej grozd v prvi mladosti, ko je še vse kot proso drobno, počrni in se posuši.

Pri kesnejši grozdni rji pričnejo veneti spodnji konci ali posamezne jagode, ali pa tudi ves grozd od peclja navzdol počrni in se polagoma posuši.

Listno rjo poznajo vsi dobro, grozdno, ki nam dela največ škode, pa zamenjujejo z rano plesnobo. Edina pomoč je vestno škropljenje kabrnikov že vprvič, zlasti pa vdrugič.

Pri vezi naj ženske ne tlačijo grozdja med mladje in pod pas! Taki grozdi slabo odcvetijo, se pomanjkljivo oprasijo ter jih le redko doseže galica.

Naprava različnega škropiva je večini pravilna, ker poznajo praktiki pravilni dodatek apna že po lepi sinji barvi brez fenoltaleinovim papirjem. Začetnikom pa je poskus s tem papirjem vsekakor priporočljiv.

Na splošno lahko rečem, da uporabimo dosti preveč galice, bodisi s premočnimi raztopinami, prevelikim dodatkom apna, bodisi z nepotrebnim večkratnim škropljenjem, ker smo prvi dve premalo vestno opravili.

Zaradi slabih razpršilnikov so tla okrog trte često kar modra od škropiva, ki stane vendar toliko denarja. Za razlito galico bi lahko kupili 3—4 odlične francoske ali štedljive Flickove razpršilnike,

ki pršijo po listju in grozdju le fino meglico, ne pa, da bi kar teklo od listja. Veliko je vreden tudi močan pritisk ali tlak, kar najbolj dosežemo s škropilnico s pumpo na poteg. Imel sem škropilnice najrazličnejših vrst, toda dal sem vse predelati tako, da je ves mehanizem zunaj s krepko pumpo ter razmeroma dolgim škornjem.

Vestno delo, izvršeno ob pravem času, štedljiva uporaba galice (1%—1½—2%) ter dobro orodje nam ohranijo vinograde zdrave, povečajo donos in zboljšajo, ako smo druga dela v redu opravili, tudi kakovost pridelka.

Razno.

Lanska vinska letina v Jugoslaviji. Ministrstvo za kmetijstvo je objavilo končne podatke o lanski vinski letini v Jugoslaviji, ki je bila, kakor znano, slaba. Pridelak je znašal le **2.853.000 hl** nasproti 4.387.000 hl v letu 1932., 4.494.000 hl v l. 1931. in 4.016.000 hl v l. 1930. Lanski pridelek vina je bil torej za 36% manjši nego v rekordnem letu 1931. Povprečni pridelek na hektar vinograda je znašal 14,6 hl nasproti 22,9, 22,6 in 21,9 hl v prejšnjih treh letih.

Živnoreja in mlekarstvo.

Opozorilo vsem selekcijskim edinicam.

Šustič Josip.

Ob priliki pregledov se je v splošnem ugotovilo sledeče:

A) Pri večini zadrug vlada močno pomanjkanje zaroda od rodovniških krav. Vsa selekcija in ves trud sta brezuspešna, ako zadruga ne vzgojijo dovolj naraščaja od rodovniških krav, bodisi bikcev bodisi telic.

B) Parklji živine so v številnih primerih v zelo slabem stanju. Zadružniki se ne zavedajo, da to vpliva neugodno na mlečnost, stojo itd. Nujno potrebno je, da vsaka zadruga najame izurjenega kovača, ki poreže parklje vsej rodovniški živini vsako pomlad in pri hlevski živini tudi na jesen.

C) Mnoge zadruga imajo manj kot 25 rodovniških krav, tako da jim po določili niti ne pritiče subvencijski bik. Zato je potrebno, da pri letošnjem jesenskem sprejemanju novih krav to upoštevajo in razširijo delokrog s pritegnitvijo novih članov in krav.

Č) Vsak rodovniški bik mora dobiti že v starosti 18 mesecev nosni obroček. Po-

zneje je prepozno. Obroček je pri vsakem biku zelo potreben iz raznih razlogov, najsi bo bik mirne ali hudobne narave.

D) Zadrugam se priporoča, da skrbijo za preprečenje in zatiranje kužnega vnetja spolovil po navodilih pristojnega sreskega (zveznega) veterinarja.

E) Opaža se znaten zastoj dela, in sicer zaradi tega, ker so v odboru samo starejši odborniki. Za uspešnejše delo je treba pritegniti mladino in ji naložiti glavne funkcije. Rodovnikar in nadziratelj naj bosta mlajša delavca.

F) Skoro najvažnejšo funkcijo pri selekcijski zadrugi vršijo **molzni nadziratelji**. Če ti ne delujejo v redu, tudi rodovnikar povsod zaostaja. Priporoča se, če je le mogoče, da se nastavi samo enega nadziralca proti primerni odškodnini. Tako bo delo enotno in nadziranje nadziralcev olajšano. (Dolžnost rodovnikarja je skrbeti za to, da se razreši vsak nadziratelj, ki ne dela popolnoma v redu.)

G) K vsaki skupni prireditvi, bodisi k pregledu, sprejemanju, popisu, bodisi k premovanju, mora biti prignana vsa zato določena živina na določeno mesto. Tu ne velja prav noben izgovor, edino opravičilo je težka bolezen. Člani se morajo pokoriti odredbam zadruga glede oglednega kraja, ker brez discipline ne gre.

Pripravimo maslo za poletje.

Franjo Pavlica.

V predzadnjem „Kmetovalcu“ sem na kratko popisal, kako se pripravi maslo, da ostane na skladišču dalje časa nepokvarjeno. Na razpolago pa sem vedno vsakomur, ki želi vlagati maslo na skladišče z natančnejšimi navodili. Je tudi z ozirom na neenotnost naših hladilnic bolje, da svetujem vsakemu po obstoječi priliki in ne posplošim navodilo, kakor da bi imeli vse hladilnice prvovrstne.

Ponoviti moram smisel prvega članka, in sicer:

Maslo, ki ga nameravamo vlagati, če tudi samo za mesec dni, mora biti res čajno maslo. V obzir moramo vzeti vse, kar bi moglo škodovati izdelavi dobrega masla. Ravno tako pa moramo paziti tudi pri skladiščenju, da bi ne prišlo do okužbe, ki je pri vsaki najmanjši nepazljivosti tako hitro mogoča. Nič ne pomaga še tako popolna hladilnica, če nismo pravilno vložili dobrega masla v pravilno posodo.

Glavno, kar od posode zahtevamo, je predvsem to, da se hermetično zapira, da ne odpušča barve in ne daje od sebe kašrnega vonja.

V maslarskih deželah uporabljajo za vlaganje masla sodčke iz bukovine, v novejšem času pa celó papirnate sodčke. Za uporabo lesenih ali papirnatih sodčkov bi morali imeti temu primerno skladišče, ker les ali papir trpi na plesni, vlagi ali tudi na izsušenju. Kakor sem že v prvem članku omenil, mi še nimamo dobrih skladišč. Zato se moramo pač ravnati, kakor nam dopuščajo naše razmere.

Pri nas hočemo poskusiti zaenkrat z vlaganjem masla v večje glinaste posode, ki jih izdeluje domača tvornica „Dekor“ v Šiški. Žal, da tovarna ne more ustreči naši želji v polni meri, ker nam izdelava sodčke, mesto v velikosti 50 kg, komaj 25 kg. Sodčki so masivni in prevlečeni z najboljšo glazuro, zapirati se dajo tako dobro, da bodo z mazanjem pokrova neprodušni. Te vrste posoda bi prišla v poštev tudi za vlaganje masti in svinjine.

Ako se bodo naše mlekarnice pri nalaganju masla na skladišča ravnale po mojih navodilih, sem uverjen, da bomo krenili v našem maslarstvu lep korak naprej. Je pa tudi že skrajni čas, da nismo vedno le mali branjarji, ampak da imamo vse leto in ob vsakem času blago na razpolago.

Odbira kokoši.

Nemec Ivan.

Če hočemo ustvariti dobro pasmo katekole živine ali pridelati dobro žito, dober fižol, krompir itd., moramo povsod odbirati. Toliko večjo pozornost pa je treba pokloniti odbiri kokoši (v naših razmerah Štajerki). Kamorkoli se ozremo, povsod vidimo celo mešanico najrazličnejših pasem kokoši, da se včasih res več ne spozna, odkod izvirajo. Takšne kokoši pa razumljivo tudi nosijo jajca različne debelosti, iz česar sledi, da redimo za trgovino nesposobno blago. Trgovina zahteva enotna jajca po debelosti in teži.

Teža jajca bi morala znašati okrog 65 g, ki jo pa v naših razmerah nudi samo Štajerka. V mesecu marcu letošnjega leta sem pregledoval od 1. marca do 30. marca odbrana jajca štajerske kokoši, ki imajo za seboj dveletno kontrolo nesnosti. Od

1000 odbranih jajc jih je bilo 20 od 75 do 85 g težkih, 280 od 70 do 75 g, 500 od 65 do 70 g, 196 od 62 do 65 g; 4 jajca pa so imela nad 85 g teže. Bila so pa povsem normalna z enim rumenjkom. Zanimivo je, da je bilo največ jajc v teži od 65 do 70 g; izpod 62 g pa sploh ni bilo jajca. Ta teža pa se je v mesecu aprilu povprečno znižala za 2 g in okrog 15. aprila ostala neizpremenjena, tako da v nadaljnjih 1000 komadih ni bilo jajc izpod 60 g teže, pa tudi ne nad 75 g. Razume se, da so bila vsa jajca od odbranih štajerskih kokoši, in sicer: Zdolška Franca, Ponikva, Rateja Terezije, Suhadol ter članov perutninarskega društva v Ločah.

S prednjim hočem poudariti, kako **ogromne važnosti je odbira naše domače kokoši in njeno splošno razširjenje**. Dokler pa ne bo našla Štajerka zadnjega kmečkega dvorišča, ni mogoče misliti na dvig jajčnih cen in uspešne konkurence na svetovnih tržiščih. Da bi pa mogli to izvesti, se morajo kokoši selekcionirati ali odbirati. Potrebno je vsaj približno voditi nesno kontrolo in nasajati samo jajca od najboljših nesnic po teži in številu. Pri nasajanju pazimo, če je le mogoče, da vzamemo jajca samo od ene kokoši ali največ dveh, ker se da na ta način tudi v malih razmerah odbirati. Ta način odbire je posebno važen za perutninarska društva in rejska središča. Koklji se torej da, če si hočemo selekcijo olajšati, **jajca od ene same kokoši**. Ko so se piščanci izlegli, jim privežemo na krilo majhno nit, ki je bila pomočena v tuš, da ne izgubi barve. V knjigo pa se zabeleži, n. pr.: piščanci od št. 50 so obeleženi s črno nitjo. Če se dajo koklji jajca od raznih kokoši, je potrebno, da se na jajcu s črnim svinčnikom večkrat napiše št. kokoši, ki je jajce znesla. To je potrebno zaradi tega, da se na zdrobljeni luski, na enem ali drugem delu najde številka, ki bi se, če bi bila na enem samem mestu, lahko pri zlomljenju zgubila. **Kadar imamo nasajena jajca od dveh ali več kokoši, moramo predzadnji dan valjenja tudi ponoči večkrat pregledati valeča jajca**, da se v slučaju zvaljenja piščanci takoj zaznamujejo z nitjo. Nit pa mora biti takšna, da ne zgubi barve. Po 14 dneh ali 3 tednih se niti obnovijo, po 2 mesecih pa se lahko zaznamujejo mlade jarkice s številkami, kakor odrasle kure. Pri vsem pa se ne sme pozabiti na ročno rodovniško knjižico, v ka-

tero se točno zapisuje, s kakšno nitjo so piščanci zaznamovani, ki izvirajo od določene matere. Vse skupaj ne da toliko dela kot zglada, potrebna pa je točnost in večkratno pregledanje gnezda pred koncem valjenja, da se vsak piščanec sproti označi.

Odbiro bi naj po zgornjih praktičnih izkušnjah izvajal, kdor more in ima veselje do perutnine, da bo dovolj odbranga plemenskega blaga na razpolago. Korigiraj od tega bo imela vsa splošnost. Omenim, da je odbira pri umetnem valjenju mnogo lažja, za praktičnega kmetovalca pa ne pride v poštev. **Štajerka ne spada v umetni valilnik, še manj pa v ograjeno dvorišče.**

Opomba uredništva: S piscem se načelno strinjamo. Mnogo paznje je posvečati odbiri jajc po debelosti. Tu so nekateri rejci silno grešili, ko so odbirali vedno le po številu letno znešenih jajc. Pri tem je teža jajc često padla izpod 55 g. Ne strinjamo se pa s piščevim priporočanjem izredno težkih jajc. Standarizirano jajče blago, ki ga pozna svetovni trg kot „štajerska jajca“, tehta 55 do 65 g. Kar je izpod te teže, je druga ali tretja kakovost. Kar bi bilo pa nad 65 g, bi ravno tako kvarilo enotnost tržne robe in še povečalo neizenačenost našega blaga. **Zato izločamo pri plemenski odbiri vse one kokoši, katerih jajca so lažja kot 55 g, pa tudi one z jajci nad 65 g.** Najljubša so nam jajca od 58—63 g. To je naš štajerski standard glede teže jajc. (Tu mislimo seveda težo svežih jajc; stara jajca se izsušijo in postanejo lažja.)

Kdor bi se hotel resno lotiti plemenske odbire kokoši, naj se zgleda pri kmetijskem referentu, da dobi navodila. Seleksijskih postaj je še vedno premalo, zlasti jih manjka na ozemlju bivše Kranjske. Ing. W.

Razno.

Popravek: V opombi uredništva naše zadnje številke pri članku g. Janharja o „odbiri plemenske živine“ je m. dr. tiskano, da je uvedba rodov-

nika nepotrebna. Pravilno bi se moralo glasiti, da je **rodovnik C** nepotreben, dočim je rodovnik sam na sebi neobhodno potreben.

Še en popravek: Pod naslovom „Biki cikaste pasme“ smo v isti številki poročali o nakupu teh bikov in opozorili na sliko, ki pa je pomotoma izostala. Objavljena je v današnji številki. (Glej sliko 34.)

Bike iz Švice je prejela Zveza seleksijskih društev za svetlolisasto govedo v Beltincih z izdatnim prispevkom banovine. Biki so kljub dolgemu transportu napravili prav dober vtis. Razdeljeni so bili sledečim seleksijskim društvom: Dolina, Beltinci, Lakoš-Kapca, Moravci, Stenkovci, Predanovci in Vučja gomila. (Glej sliko 35.)

Slika 35. Zveza seleksijskih društev Beltinci. Glavni plemenjaki, uvoženi spomladi 1934 iz Švice.

Plemenski sejmi za bike svetlolisaste pasme so se vršili 8. maja zjutraj v Puconcih, popoldne na Kapci in zvečer v Beltincih. Zgodilo se je prvič, da so sejmi res dobro uspeli. Bil je zelo številčen prigon, torej velika izbira, pa tudi kupcev je bilo precej. Kupovale so večinoma občine iz vseh štirih srezov pasemskega okoliša, največ pa iz srezov Maribor, levi breg in Ljutomer. Večina občin je kupovala s prispevki banovine in sreskih kmetijskih odborov.

Komisija je najprej izločila premlade, prestore in očitno slabe bike. Ostale je ocenila po sistemu 100 točk; par bikov je dobilo prav dobro oceno (nad 80 točk), precejšnje število je bilo ocenjeno dobro (nad 70 točk). Od povoljno ocenjenih (nad 60 točk) pa je bila večina za nakup odklonjenih. Komisija je cene določila med 5 Din in 6.75 Din za kg.

Slika 34. Skupina cikastih bikov nakupljenih v Vrbovskem za seleksijske edinice na Gorenjskem.

Izredno povoljen uspeh teh sejmov je dal pobudo, da organiziramo v bodoče stalne plemenske sejme v vseh pasemskih okoliših.

Zveza selekcijskih društev za lisasto govedo v Beltincih je imela 9. maja redno sejo v Murski Soboti z obširnimi sporedom. Določen je bil spored 4 nadaljnjih sej v tem letu. Letna skupščina pa bo 23. junija v Beltincih. Kr. banski upravi se predlaga spored letošnjih premovanj, in sicer: 16. avgusta v Črešnovcih, 17. VIII. v Dobrovniku 18. VIII. v Dolgi vasi, 28. VIII. v Hodošu, 29. VIII. v Tešanovcih in Moravcih ter 30. VIII. v Brezovcih. Sklenjeno je bilo, da se sodelovanje Zveznih nadzriteljev z edinicami poživiti. — Udeleženci so si ogledali zelo zanimivo klanje in pripravo svinj za eksport v Anglijo v klavnici g. Benka v Murski Soboti.

Nove selekcijske edinice za svetlolisasto govedo so v zadnjem času pričele delovati v Bogojini, Kupšincih in Lutvercih. Pripravljajo se pa v Martjancih in Pertoči.

Zveza selekcijskih organizacij za sivopšenično govedo je imela 13. V. svojo letno skupščino v Konjicah. Zaradi nastalih ovir se skupščine niso mogli udeležiti delegati iz šmarskega in laškega sreza.

Isti dan popoldne se je vršila seja načelstva v Celju. Premovanja so določena na Ponikvi ob j. ž. 5. IX., pri Sv. Križu pri Rog. Slatini 6. IX. ter v Jurkloštru in Dolu 7. IX.

Gnojšča. Interesenti, ki si hočejo napraviti spomladi prihodnjega leta gnojšča in gnojnične jame s prispevki banovine, se opozarjajo, da morajo biti prošnje najpozneje 15. junija vložene pri sreskem načelstvu. Prednost imajo člani kmetijskih organizacij, zlasti selekcijskih društev. Vsa pojasnila dajejo sreski kmetijski referenti.

Zaključki molzne kontrole za leto 1933. morajo selekcijske zveze predložiti kr. banski upravi do konca junija. Vse selekcijske edinice se pozovejo, da pregledane molznokontrolne liste skupno z rodovnimi knjigami takoj predložijo svoji selekcijski zvezi (na Gorenjskem: sreskemu načelstvu).

Potrdilo o izvoru in poreklu (rodovniški izvleček) v zelo lepi obliki je založila kr. banska uprava. Ta obrazec se bo dal na razpolago samo prvorazrednim selekcijskim edinicam, ki jih bodo smele izdajati samo za živali iz knjig in seznamov A. Za ostale edinice in živali kategorije B se bodo še naprej uporabljali dosedanj preprosti izvlečki.

Ing. B. W.

Vzглядno poslovanje mlekarke zadruga.

Pred par leti se je osnovala na Prevojah nad Domžalami mlekarška zadruga z namenom, da vnovčuje mleko vse ondotne okolice. Srečno roko,

lahko rečem, je imela uprava mlekarne že od vsega početka do letošnjega občnega zbora, ko je podala obračun pred zbranim članstvom. Vse leto se je plačevalo mleko članom po Din 1.25 za liter. Nakopičil se je precejšen rezervni sklad, ki tvori z onimi iz prejšnjih let dobro podlago za postavitev bodoče mlekarne (skoro 80.000 Din).

Tudi v vsakem drugem pogledu je poslovanje te zadruga hvalevredno! Uprava mlekarne, ki je obstojala iz mož raznih prejšnjih političnih nazorov, je pokazala, da ji je interes zadruga združni ideal!

Letošnji občni zbor. Vsakdo, ki pozna koliko osebnega truda so imeli člani načelstva, da so pridobili tako dobre zveze za prodajo mleka in mlečnih izdelkov na našem trgu, bi bil pričakoval, da bodo želi člani načelstva s strani zadrušnikov vsaj tiho priznanje. Toda glejmo, bilo je ravno nasprotno. Iz skupine ljudi si slišal klice: novi odbor hočemo! Dvomim, da je bil to izraz večine. Nekateri pravijo, da je temu početju krivo užaljeno samoljubje gotovih ljudi, drugi zopet trdijo, da je vmes politika. Bilo prvo ali drugo: žalostno dovolj! Zidati je težko, podirati ali prikimavati je najlažje. To naj si zapomnijo vsi, ki nimajo v združništvu idealnih namenov! F. P.

Gozdarstvo.

Preredčavanje mladih smrekovih sestojev.

Ing. Karl Tavčar.

Pred 50 leti se je pričelo na lesnem trgu živahno povpraševanje po jelovini, bukovina pa je komaj našla dobrega kupca. Bukovega lesa iz oddaljenih gozdnih predelov se sploh ni dalo spraviti v denar za ceno, ki bi bila nudila vsaj skromen dohodek.

Zato je veliko naprednih gozdnih posestnikov bukev polagoma izsekavalo in na njeno mesto zasajalo smreko, da bi si vzgojili dragocenejšje igličaste gozde. Za zasajanje golosekov v bukovih gozdih so bile potrebne velike množine sadik; teh pa takrat ni bilo na razpolago.

Zaradi pomanjkanja sadik je bila l. 1884. na pobudo takratnega deželnega gozdnega nadzornika V. Goll-a, ustanovljena v Ljubljani, pod Rožnikom, na prostoru pod sedanjim streliščem prva državna gozdna drevesnica na bivšem Kranjskem. Drevesnica je bila pozneje (l. 1889.) preložena v ljubljansko predmestje Gradišče.

V tej drevesnici je bilo v dobi 42 let, t. j. od l. 1884. do l. 1926., ko je bila opu-

ščena, vzgojenih preko 100 milijonov raznih gozdnih sadik. Na veliko so tam vzgajali sadike črnega bora, za pogozdovanje Krasa, ki se je baš v tisti dobi pričelo. Poleg črnega bora so gojili že od začetka v največjem obsegu smreko, ker so upali, da bodo smrekovi gozdi izpolnili vse nade glede dobička, hitre in lepe rasti ter izvrstne kakovosti lesa.

Pozneje se je pa izkazalo, da računi glede gojenja smreke v marsikaterem oziru niso bili pravilni: Ne-le, da se niso uresničile velike nade glede popolne dobičkanosti gojenja smreke, pokazale so se tudi nezaželjene posledice v gozdno-gospodarskem oziru. Toda kljub mnogim neuspehom so smreko v javnih in zasebnih drevesnicah vzgajali v neštetih milijonih ter jo sadili čestokrat v gozde na prostorih, ki zanjo nikakor niso bili primerni. Tako so nastali obsežni smrekovi nasadi na izredno dobrih bukovih tleh, kjer so se smreke tako bujno razvijale, da je že v mladih nasadih sneg mnogo visokih debelc polomil, neredkokrat celo ves nasad uničil. Sadili so smreko tudi na suhih plitvih tleh, v prisojnih legah, pa tudi na težko ilovnato zemljo, ali celo na zamočvirjenih zemljiščih, kjer je hirala zaradi pomanjkanja, oziroma zaradi preobilice vlage in neprimernih talnih razmer. Koder so smreko sadili po opuščenih njivah, je sprva sicer bujno rastla, pozneje pa sta jo lomila sneg in vihar; debela, ki jih ni uničil vihar, so pozneje postala rdeča (gnila v strženu). Mnogo navidezno zdravih dreves so morali zaradi tega predčasno posekati.

Strokovnjaki so zaradi sčasoma pridobljenih izkustev svetovali gozdnim posestnikom, da bi mogla le preudarna izbira prostorov za zasajanje smreke, za zasajanje drugih, enako ali morda še več vrednih vrst iglavcev, in primes listnatega drevja v slabejših položajih, ustvariti marsikje boljše, ugodnejše razmere. Mnogi so dobro preiščljene nasvete upoštevali ter so se obvarovali občutne škode in razočaranja. Še več jih je pa bilo, ki jih slabe izkušnje niso spametovale. Tudi danes sadijo nekateri posestniki smreko na prostorih, kjer bi druge vrste iglavcev in listavcev pokazale boljše uspehe glede množine in kakovosti lesa in seveda tudi dohodkov. Marsikdo ne verjame, da ni vsaka vrsta drevja za vsaka tla in za vsakršno lego.

Ker so svojčas bukev in druge listavce izsekavali kar na golo in na poseke posadili le smreke, imamo danes ponekod, koder so nekdanj rasli lepi bukovi gozdi, mlade, večinoma čiste smrekove nasade. Največ takih nasadov je nastalo po letu 1900. Stari so sedaj preko 30 let. Ako si te nasade pobliže ogledamo, moramo na žalost ugotoviti, da mnogi niso pravilno gojeni. Zato si štejemo za dolžnost, da na kratko opozorimo, kaj je treba storiti, oziroma opustiti, da bodo mladi smrekovi nasadi in doraščajoči sestoji tako uspevali, da bodo imeli naši potomci od njih čim večje koristi.

V nasadih opazamo — zlasti na dobrih tleh — razne trave in zelišča, manj vredno drevje in grmičevje (trepetliko, ivo, brezo, srobot, malinjak, robidovje i. dr.). Vse te rastline v nasadih niso zaželjene. Vendar bomo brezobzirno odstranili le tiste vrste, ki redno in v vsakem primeru mladi naraščaj dušijo in zatirajo (n. pr. srobot, malinjak, robidovje). V kolikor dajejo nekatere vrste gozdnega plevla redko senco, jih puščamo, da nam varujejo tla. Obsenčena tla ostanejo namreč vlažna, rahla, rodovitna; nežne sadike pa uživajo kljub temu dovolj svetlobe in toplote ter se — zavarovane pred mrazom in solnčno pripeko — ugodno razvijajo.

Če se nam pa gozdni plevel v škodo nasada prebohotno razrašča, ga previdno požanjemo ali pa zasekamo ali prelomimo. Ako je postal ta gozdni plevel sčasoma zelo nadležen in nepotreben, ga moramo izsekati popolnoma. Opozarjamo, da ne smemo gozdnega plevla pri vsaki priliki iztrebljati, ampak se skušamo z njim okoristiti. Za svoje gozde vneti gozdni posestniki gredo glede zatiranja gozdnega plevla večkrat predaleč. S prekorenitimi iztrebljenjem si naredijo mnogokrat več škode kakor koristi. (Dalje prih.)

Čebelarstvo.

Šušmarstvo v čebelarstvu.

Dr. M. Podgornik.

(Dalje in konec.)

2. Čebelnjaki, klet.

Kakor v splošnem, se nanašajo moja sledeča izvajanja na čebelarstva s premičnim satjem. Na tem polju se mi zdi koristno, načeti nekoliko nerazčiščenih vprašanj, ki so ostala deloma še nere-

šena zaradi tega, ker je novodobno čebelarstvo s premičnim satjem v svojo škodo marsikaj slepo prevzelo iz naprav, ki so bile namenjene čebelarjenju s kranjiči, ki pa niso na mestu, če hočemo novodobni način temeljito uveljaviti.

V „modi“ je še vedno čebelnjak, v katerem so nekdam ležali kranjski panji z nepremičnim delom. V takem čebelnjaku so čebele uspevale tudi, če je bil čebelnjak temen, ozek, nizek, če je skozi njega pihal veter. Panje je čebelar v takem čebelnjaku kar tako v sklade polagal, kakor drva, saj je malokdaj panje odprl. Tako so prišli pozneje v iste čebelnjake naši moderni veliki panji. Od tal do vrha, v treh vrstah stoje sedaj ti panji v čebelnjaku. Res je, da smo vajeni, prenašati muke in trdo delati, to pa je v redu le v primeru, da pri tem uspeh ne trpi. — O tem pa si moramo biti na jasnem, da bo vedno kvarno vplivalo na delo vse to, kar ga toliko otežkoči, da ne moremo potrebnih opravil pravočasno in temeljito izvršiti.

Delo v novodobnem čebelarstvu je zlasti ob večjem številu panjev slično tovarniškemu. Kakor v tovarni, tako mora biti tudi v čebelnjaku vse urejeno po glavnem smotru in po potrebah dela. Čebelnjak mora biti dovolj **prostoren** in za razna opravila tudi dosti **svetel**. Vrata naj omogočajo lahek dostop tudi nosilcem panjev. Okna potrebujejo razen oknic in šip tudi mrežo z ameriško izletnico (tulci, na zgornjem robu mreže, ki dovoljujejo čebelam izhod, ne pa vhoda v čebelnjak). V čebelnjaku naj vladata vedno **snaga in red**, saj pridobivamo tu med, ki je živilo in zdravilo obenem. Kaj bi pa kdo rekel, če bi našel v lekarni stare cunje, raztreseno slamo, pajčevine, kakor jih včasih srečamo v kakem čebelnjaku?

To vse velja za delo v čebelnjaku.

Kakšna načela pa naj upoštevamo pri postavitvi čebelnjaka? Nakratko jih omenjam tu nekatera: čebelar, ki si ustanovi čebelarstvo po pridobljenih izkušnjah, uveljavlja svoje znanje tudi že pri postavitvi čebelnjaka. Začetnik pa, ki bo začel s čebelarjenjem takrat, ko bo čebelnjak postavljen, lahko napravi že ob zgraditvi čebelnjaka napake, ki postanejo usodne za uspeh čebelarstva. Saj je včasih težje spremeniti hišico, namenjeno čebelam, kot pa človeško bivališče, posebno če pomi-

slimo, da se nahajajo v čebelnjaku skozi vse leto nepretrgoma obljudeni panji; tedaj ga ne smemo in ne moremo kar tako poljubno prestaviti, kakor pasjo utico. V slučaju kakšne spremembe bivališča pa mora gospodar čebelnjaka s tem računati, da bo njegovemu nasledniku čebelnjak brezpomembna pridobitev.

Začetnikom je priporočati, da pričnejo s čebelarjenjem v **razložljivem čebelnjaku**. Tak čebelnjak se da premestiti, obrniti in po potrebi tudi prodati. Iz istih razlogov si bodo tak čebelnjak zgradili vsi, ki niso gotovi, da ostanejo stalno na tem kosu zemlje, kjer si ustanove čebelarstvo, torej uradniki, žandarji, učitelji in drugi. In tudi tisti, ki premalo poznajo mesto, na katerem naj stoji čebelnjak, glede na pašne in vremenske razmere ali na soseščino: to vse lahko naknadno zahteva kako spremembo, katero pa ovira trdno zgrajen čebelnjak.

Izogibati se je treba predvsem **prepihu, preveliki bližini večje vodne gladine, višinski legi**, v katero bi se čebele morale vračati domov in **bližini cest in tujih zemljišč do gotove meje**. V **gozdnih** predelih naj dovoli **solčna lega** čebelam pogostno izletovanje tudi pozimi.

Glede razvrstitve panjev v čebelnjaku najdemo pri nas nekake prirojene, stare načine. Panje vidimo redno v trivrstnih skladih. Glede te razporedbe pa je treba v interesu temeljitega opravljanja čebel z A. Ž. panji vse začetnike svariti. Kdor koli si lahko privošči za polovico daljši čebelnjak, naj se odloči za **razvrstitev velikih panjev le v dvojni vrsti**. Stara navada treh vrst ni pripravna in ni najboljša, ker lahko povzroči zanemarjenje najnižjih in najvišjih vrst panjev, ki se v tej legi ne dajo udobno pregledovati in upravljati. Da ne bi bila zgornja vrsta previsoka, je zaradi tega spodnja navadno prav pri tleh. Kdor mora 10 plodišč te spodnje vrste kleče in sključen natančno pregledati — pri čemer navadno niti dobro v panj ne vidi —, ta bo svojo napako, seveda prepozno, spoznal. Za zgornjo vrsto pa potrebujemo včasih kar kak oder, če hočemo čebele ometati ali če postavljamo sate na kozo in če rabimo pomagača. Tudi pri prenašanju panjev zaradi prevážanja bomo preizkusili nerodnost previsoko postavljenega sklada. Za udobno opravljanje je vsekakor priporočljivo, da

imamo panje le v dveh vrstah, od katerih naj bo spodnja kakih 30 do 35 cm nad tlemi.

Skoro neznan je našemu čebelarju, v koliki meri se poslužujejo drugi narodi kleti v čebelarstvu. Pri narejanju rojev, v varstvo slabičev proti ropu, za zazimljenje itd. je klet zelo koristna, če ne nujno potrebna. Klet mora biti suha, mirna, temna in hladna. Taka klet pomiri razdražene čebele, da jih lahko po več dni v panje zapremo, ne da bi pri tem obolele na griži. V takem prostoru se zberejo v gručo, kakor za zimski počitek, in mirujejo. V popolno temni kleti družine zelo dobro prezimujejo, če jih tu držimo tri mesece počenši od 1. decembra.

Gospodinjstvo.

O samokuhalniku.

Anica Turnšek.

Samokuhalnik je žal pri nas vse premalo poznan in upoštevan, medtem ko je na Švedskem in Norveškem že mnogo let udomačen in sestavlja najvažnejši del kuhinjske opreme. Že l. 1867. je na pariški razstavi očaral občinstvo; posebno dobro pa nam služi v današnjih težkih časih in je nenadomestljiv v družinah, kjer je primorana žena iskati dela in zaslužka izven doma in je skoraj ves dan odsotna. Jed pripravi že zvečer ali pa zgodaj zjutraj, jo postavi v samokuhalnik, in opoldne, ko pride domov, je kosilo že pripravljeno. Prav tako in nič manjšega pomena pa ni samokuhalnik za naše kmetško gospodinjstvo in bi zaslužil pri nas vse večjega upoštevanja.

Samokuhalnik nam prihrani mnogo časa in kuriva in nam bo posebno dobrodošel v času največjega dela, ko ima gospodinja polno drugih opravkov in skrbi ter ji je ukvarjanje s kuho čez dan kar odveč. Saj je mnogokrat tako, da ne ve, bi-li ostala pri delavcih in opravila delo, ki je neodložljivo, ali bi hitela domov, da pripravi pravočasno kosilo. Samokuhalnik jo reši vseh teh skrbi! V njem lahko pripravi kosilo ali pa vsaj večerjo že zjutraj in lahko ostane tako brez skrbi do kosila, odnosno večerje na polju pri delavcih. Tam pa, kjer imajo obširna in oddaljena posestva (travnike, gozdove, vinograde) celo po uro in več, si lahko delavci pripravljene jedi vzamejo kar s seboj v sa-

mokuhalniku, saj ostane v njem jed topla in neprestana celo do prihodnjega dne.

Samokuhalnik si lahko z malimi stroški napravimo sami na prav enostaven način. V ta namen si naročimo pri mizarju lesen zaboj. Marsikje pa imamo tudi doma pripravnega človeka, ki se tega dela ne bo ustrašil! Zaboj naj bo brez razpok in špranj s tesno se prilegajočim pokrovom ter okovan s tečaji in zaponko. Navadno zaboj še prepleskamo z oljnato barvo v barvi ostalega kuhinjskega pohištva. Za družino 6—8 oseb zadostuje zaboj v velikosti 60—70 cm dolžine, 40—50 cm širine in 30—40 cm višine.

V notranjosti zaboj obložimo s kakim slabim prevodnikom toplote: senom, slamo, ali najboljše z leseno volno na ta-le način: Na dno zaboja denemo lesno volno in jo z utežem dobro stlačimo in stisnemo. Posebno je treba paziti, da so koti dobro zatlačeni. Stlačena volna naj pokriva dno kakih 5 cm visoko. Nato postavimo v zaboj obtežene lonce, ki jih dobimo nalašč za samokuhalnike v vsaki večji trgovini. So to lonci s posebno pokrovko, ki lonec neproduško zapre. Stene in prostor med lonci temeljito zatlačimo z lesno volno do vrha. Na vrhu pokrijemo lonce z blaznico, ki naj bo 6—7 cm na debelo natlačena z lesno volno ali kakim slabim prevodnikom toplote in nekoliko večja od pokrova, da dobro pokrije vrh loncev in izpolni prostor pod pokrovom.

Dobro je, da prevlečemo zaboj v notranjosti z blagom, za kar zadostuje navadni „gradl“.

Če obložimo zaboj s slamo, napravimo na isti način, le da spletemo razen tega še iz ržene slame precej debelo kito, s katero ovijemo lonce od zunanje strani in ga postavimo v zaboj, — zatlačimo s slamo. Ko smo gotovi, dvignemo lonce, pri tem pa pazimo, da ostane kita slame v zaboju tesno na mestu, kjer je bila.

V samokuhalniku lahko pripravljamo najraznovrstnejše jedi: juho z mesom, zelenjavo, posebno pa ona živila, ki jih je treba dolgo kuhati, kakor fižol, leča, grah in na škrobu bogata živila (riž, ječmenček itd.).

Jedi kuhamo na štedilniku in pustimo nekaj čas vreti. Predno postavimo lonce v zaboj, pridenemo še prežganje in dišave razen kisa. Boljše je, da okisamo jedi šele, predno jih damo na mizo. Ko jed vre, dobro pokrijemo lonce in spravimo hitro

v zaboju, ki mora stati v neposredni bližini štedilnika, pokrijemo z blazino in pokrovom. Zunanja toplota nima dostopa v samokuhalnik. Vrenje sicer polagoma pojenja in 2—3 ure kuhanja v samokuhalniku odgovarja le enournemu vrenju na štedilniku s to razliko, da so jedi kuhane v samokuhalniku mnogo okusnejše, ker so se kuhale **polagoma** v neprodušno zaprti posodi, kakor pa one, ki smo jih imeli na odprti peči in so hitro vrele.

Lonec pustimo v samokuhalniku 1 do 8 ur, kakor je pač potrebno.

J e d	Naj vre na štedilniku minut	Pusti v samokuhalniku ur
Fižolova juha	30	3—6
Kruhova juha	5	1—5
Grahova juha	30	3—6
Juha iz ovsenih kosmičev	5	1—6
Zdrobova juha	5	1—6
Riževa juha	5	2—5
Lečina juha	15	3—6
Ječmenčkova juha	20	3—6
Juha s testeninami	5	1—5
Krompirjeve juhe	10	2—5
Gobova juha	15	2—5
Prežganka	5	2—6
Vinska juha	5	2—5
Jetrna juha	5	2—6
Goveja juha, kostna in zelenjadne juhe	30—45	3—6
Obarna juha, ragu juha	15	2—6
Prekajeno meso	30—45	3—6
Golaž	30	3—6
Telečja obara	15	2—6
Telečja pečenka	30	3—6
Teletina z zelenjavami	10	2—6
Mesena šara	20—30	4—5
Kuhana govedina	30—45	3—6
Svinjska pečenka	30—40	3—4
Ježik in šunka	30—45	Zvečer se skuha in pusti čez noč v samokuhalniku. Zjutraj se še enkrat skuha v pokritem loncu in pusti do kosila v samokuhalniku.
Fižolova omaka	30	4—6, najbolje pa, da se skuha že zvečer in pusti čez noč v samokuhalniku.
Fižol v stročju	15	2—5
Suho sočivje	30	3—6
Koleraba podzemna	30—45	3—6
Koleraba	20	2—5
Rdeče in belo zelje, kislo zelje	30—45	4—6 in se še enkrat prekuha, kakor šunka.
Krompir v koscih	10	1—2
Krompir okisan	30	3—6
Krompir neolupljen	10—15	2—4
Krompirjevi cmoki	2	1—5
Riž z zelenjavami	10	1—4
Špinača	10	1—4
Repa	20	2—5
Ohrovt	30—45	4—6

J e d	Naj vre na štedilniku minut	Pusti v samokuhalniku ur
Mlečni zdrob, rezanci, žličniki	3	1—6
Ovsen sok	5	1—5
Močnik	2	1—6
Mlečni riž	5	1—5
Mlečna kaša	15	2—6
Ješpren z zelenjavami, gobami ali svinjino	30	3—5
Zdrobovi cmoki	2	1—6
Makaroni	5	2—6
Cebulova, vinska, maslena omaka	5	1—6
Hrenova omaka	1	2—6
Jabolčni kompot	10	2—6
Hruškov kompot	10	2—6
Suho sadje	15	2—6

Slika 36. Mlade predice — se vzgajajo na pot. kmet. gospodinjstkih tečajih.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 56. Imel sem 25.000 Din dolga pri neki zadrugi z n. z. Do 31. decembra 1933. sem poravnal 21.000 Din dolžne glavnice in vse obresti, tako da sem za časa uveljavljenja uredbe o zaščiti kmetov še bil na dolgu v znesku 4000 Din. Od plačanih obresti za dobo od 23. nov. do 31. dec. 1933. nočem imeti ničesar v dobro, ker so se obresti plačale poprej, predno je izšla uredba. Za čas od 1. januarja do 1. aprila 1935. sem moral zadrugi plačati obresti v znesku 61 Din. Ko sem hotel ves dolg naenkrat plačati, sem bil mnenja, da imam pravico odtegniti od dolga 24%, t. j. 960 Din, a zadruga je to odklonila, češ, da bi člani zadruga trpeli izgubo. Izjavila je kratko, da je boljše, da ostane vse pri starem, ter da naj plačam ves znesek, to je 4000 Din in 10 Din stroškov, kar sem pa odklonil. Prosim 1. koliko moram plačati, ako takoj poravnam ves dolg in 2. ali sme zadruga, razen določenih obročnih plačil zahtevati še kakšne obresti in stroške? (D. A. iz B.)

Odgovor: Ad 1. Uredba o zaščiti kmetov določa, da se v primeru, ako hoče zaščiten kmet

svoj dolg poplačati v krajšem roku nego v 12 obrokih, zniža za vsako skrajšano leto preostali znesek dolga za 2%. Kako se mora ta določba razumeti in uporabljati v posameznih primerih, ne daje uredba nikakršnih pojasnil, pač pa pooblašča pravosodno ministrstvo, da izda sporazumno s tremi ministri za izvrševanje te uredbe poseben pravilnik. Ta pravilnik doslej še ni izšel in bo moral vsebovati tudi to, kako se izračuna odtegljaj, ako se dolg takoj naenkrat poravnava. Do končne razlage te uredbe je naše mnenje sledeče: Ako poplačate sedaj ves dolg, skrajšate svoj dolg za 11 let (in ne za 12) ter imate pravico odtegniti 22% od 3760 Din (to je 4000 Din manj prvi obrok po 240 Din), kar znaša 717,20 Din. Ako poravnate ves svoj dolg, morate po tukajšnjem mnenju plačati 3282,80 Din. Zadruga mora ta znesek sprejeti. Ako pa sprejem odklanja, imate pravico, znesek položiti pri okrajnem sodišču.

Ad 2. Zadruga nima pravice ničesar drugega zahtevati, nego procentualno izračunjeno obročno plačilo v določenih rokih, to je prvi obrok najkasneje 15. nov. 1934. Ne more torej zahtevati nikakoršnih obresti in nikakoršnih stroškov. Ako pa vendar zahteva kakšne obresti in stroške — kakor v Vašem slučaju — potem zagreši v smislu čl. 5 uredbe o zaščiti kmetov prestopok po kazenskem zakonu, ki se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in v denarju do 10.000 Din. S.

Vprašanje 57. Neka stranka je skozi 10 let, in sicer od leta 1921. do 1931. utajevala dohodke na način, da je davčnemu uradu (davčni upravi) prijavljala mnogo manjšo najemnino, kakor jo je dejansko prejela. Prosim za pojasnilo: 1. Kakšna kazen zadene stranko, odnosno ali zadene stranko kazen za celih 10 let? 2. Kakšna nagrada pripada ovadniku? 3. Katero oblastvo je za kaznovanje pristojno in katero je najvišje? (S. I. iz P.)

Odgovor: 1. Če je stranka skozi 10 let, pričenši z letom 1921. utajevala en del dohodkov iz najemnine, potem je pravilno prijavila svoje dohodke za leto 1931. in ni zagrešila v tem letu nikake utaje več. Zadnje kaznjivo dejanje je torej zagrešila v letu 1930. Pravica države do izrekanja kazni zaradi utaje zastara v 3 letih od dne, ko se je kaznjivo dejanje storilo. Ker je torej od dne, ko je stranka kaznjivo dejanje storila, preteklo več kakor 3 leta, je vsaka kazen zastarela in finančna uprava ne more proti stranki za nobeno dejanje, ki ga je izvršila v dobi od l. 1921. do 1931., izreči kakoršnekoli kazni. Pač pa ima pravico, da naknadno odmeri za leto 1930. redni davek od celotnega dejansko doseženega dohodka iz najemnine in to iz razloga, ker pravica države do odmere davka za-

stara šele v 5 letih od dne, ko je obveznost nastala. Kazen pri davčnih utajah znaša dvakratni do štirikratni znesek, za katerega je bila država oškodovana. 2. Nagrada ovadniku znaša eno četrtno kazni, ki se pobere od obsojenca. Zahteva ovadnine se mora v ovadbi izrečno navesti. Od naknadno odmerjenega rednega davka ne pripada ničesar ovadniku. 3. Za izrekanje kazni zaradi davčne utaje, je pristojno finančno sodišče, ki obstoja pri dravski finančni direkciji. Zoper njegovo obsodbo je dopustna samo tožba na upravno sodišče. S.

Vprašanje 58. Imam na lastnem zemljišču pridelano vino in jabolčnik. V kraju vlada pomanjkanje pijače ter me prosijo domačini za njo. Prosim pojasnila, v koliki najmanjši količini smem vino in jabolčnik prodajati in če ga — kako merrico — sme v kleti popiti tudi kak odjemalec proti plačilu? (K. J. iz D.)

Odgovor: Po dosedanjih predpisih smejo vinogradniki prodajati doma (v svoji hiši) v vaseh nad 5 litrov naenkrat, v mestih in trgih pa nad 10 litrov vina. Prav tako smejo prodajati na trgu in zunaj svojega stanovališča vino v količinah 50 in več litrov (na debelo) naenkrat. V manjših količinah prodajati, odnosno točiti vina, ki je trošarinski predmet, ni dovoljeno in je kaznjivo. Jabolčnik ne spada med trošarinske — alkoholne — predmete in ni podvržen trošarinskim predpisom. Njegova prodaja na drobno je prosta, v kolikor ne zavzame obsega obrtnega prodajanja. S.

Vprašanje 59. Lansko leto, ker je bila mrzla spomlad, posejana koruza ni mogla takoj kaliti. Posevke so potem uničili neki drobni rumeni, kakor žica trdi črvi, ki jih je bilo vse polno in so domala vso koruzo požrli pri koreninah. Bojimo se, da bo ta škodljivec tudi letos nastopil. Kako zatiramo strune na njivah, ali je razkuževanje (petrolej, terpentini ali arborin) semena priporočljivo? (J. Š. v D.)

Odgovor: Škodo na koruzi z objedenjem korenin povzročajo pravzaprav ličinke od takozvanih pokalic (poskok, kovač), ki jih imenujemo običajno strune. Strune so izredno nevarne mladim posevkom na njivah in po vrtovih. Težavno jih je tudi pokončavati. Edino uspešno zatiranje je v tem, da jih pobiramo, oziroma izkopavamo pri objedenih koreninah v posebno posodo in jih potem na kak način uničimo ali pokrmimo kuram. Nekateri priporočajo gnojenje posevkov s čilskim solitrom in kalijevo soljo (na 1 mernik posevke — 1000 m² je vzeti 10 kg gnojila) in valjanje posevkov. Mnogi nastavljajo tudi razrezane krompirjeve koščke v vrste, na katerih se zbira ličinke, in to pri setvi koruze. Čez nekaj dni se pa krompir pobere in ž njim seveda tudi ličinke. Da bi seme namakali v petroleju, terpentinu ali

ceło arborinu pa je sila nevarno. S tem bi samo uničili kalivost semena.

Fr. K.

Vprašanje 60. Prilagam fotografijo neke vrste uši na jablanah, ki so tukaj precej razširjene. Uljudno prosim, da me ob vrnitvi slike blagovolite obvestiti, kateri škodljivec je to in kako se zatira. Prilagam tudi en star vzorec. (A. Ž. iz Lj.)

Odgovor: Na poslanem šubju se nahajajo ščiti vejčastega kaparja (*lepidosaphes ulmi*); „vejčastega“ ga nazivamo zato, ker je dorasla žival podobna vejici, kakršne delamo v sredi stavka. Ta kapar napada vsakovrstno drevje, posebno škodljiv pa utegne postati na jablanah. — Priporočaja se, da živali ostrgamo s primerno žično ščetko raz drevja, nakar moramo trebež skrbno sežgati. Pozno jeseni (novembra, decembra) in zgodaj spomladi (marca), t. j. tedaj, ko na drevju ni listja in sočnih popkov, drevje mažemo po deblu in vejah z 20—30%-no raztopino drevesnega karbolineja. Vrhove in tanjše vejevje pa poškrpimo z 10%-no karbolinejevo raztopino. Deblo in veje mažemo lahko tudi poleti z 20% raztopino, paziti pa moramo, da ne poškodujemo popkov in listja. Za poletno zatiranje priporočamo škropljenje z 2%-no raztopino tobačnega izvlečka (2 kg tobačnega izvlečka na 100 litrov vode), kateri dodamo 2 kg mazavega mila, da se bolje prime listja.

Ing. Z.

Vprašanje 61. Danes sem Vam poslal po pošti vejo jablane, ki je napadena po nekem doslej tukaj še neopaznem škodljivcu. Napadeni sta bili dve drevesi, ki sta se takoj izkopali in sežgali. Prosim za čimprejšnje obvestilo v tej zadevi. (J. Ž. v Lj.)

Odgovor: Dotične jablane so bile napadene po vrtnem zavrtaču (*Xyleborus dispar*). Vrtni zavrtači so temnorjavi do črni hroščki. Samci so skoro okrogli, 2 mm dolgi; samice so valjaste oblike, (2—) 3—3,5 mm dolge, oprsje imajo posebno močno razvito (če jih pogledamo od strani, se zdijo kakor ukrivljene). — Hroščki prezimijo v deblih, kjer so se razvili. Spomladi zletijo in samice poiščejo nova drevesa, da v njih odložijo jajca. Julija, avgusta se iz teh razvite ličinke spremenijo v hrošče, ki vnovič razširijo zarod. Ta je goden do jeseni, prezimi pa v obliki hroščev v deblih. Rovi gredo globoko v les. — Zavrtači napadajo razno drevje; posebno pa jim ugajajo hrast, bukev in sadno drevje, od tega najbolj jablane. Ličinke se hranijo z lesnim sokom in slabijo drevje. Tudi številni rovi manjšajo odpornost dreves. Močno napadeno drevje je najbolje takoj odstraniti in sežgati. Vejevje, ki ga odžagamo pri čiščenju, moramo takoj odstraniti iz sadovnjaka. — Debla in veje je treba jeseni namazati z apnenim beležem ali z dre-

vesnim karbolinejem ali z mažo, ki si jo napravimo iz tobačnega izvlečka, apna, goveje krvi in kravjeka. Spomladi je treba vse luknjice zamazati ali zamazati, najbolje s cepilnim voskom. V malem in pri pritličnem drevju lahko posamezne hrošče uničimo, če v vsako luknjico kanemo kapljico petroleja. Pri visokodebelnem drevju in večjih sadovnjakih ta način zatiranja seveda ne pride v poštev. — Priporočajo tudi v sadovnjakih nastaviti od aprila do avgusta vsake štiri tedne sveže hrastove veje, ki jih zataknejo v zemljo. Hroščki gredo na te pasti baje zelo radi. Seveda je treba te veje po preteku 4 tednov sežgati.

Ing. Z.

Vprašanje 62. Moje novo vino se je pričelo peniti in kaliti, čeravno sem ga vkletil šele februarja t. l. in je bilo dosedaj popolnoma čisto. Tudi okus se je predrugačil. Kako mi je ravnati z kalnim vinom? Ali naj ga sedaj zopet pretočim? Klet je dobra in večinoma pod zemljo. (Fr. R. v L.)

Odgovor: Čeprav ste vino vkletili šele februarja, je naravno, da se vam sedaj pri naraščajoči toploti tudi v kleti probuja in kali. To pomeni, da je vsebovalo še nekaj nepopolnoma povretega sladkorja, ki se sedaj razkrajaja. Ali pa je prišlo februarja, ko ste vino točili, nekoliko gošče vmes, ki se je sicer v pretočenem vinu kmalu sesedla, a sedaj, ko je postalo vino nemirno, zopet dvignila. Zato se je seveda tudi okus nekoliko spremenil. Še enkrat sedaj pretakati ne kaže, marveč pustite ga na miru v istem sodu in tudi ne dodajte mu ničesar, kar bi sedanje kipenje ali nemirno dozorevanje zaustavilo, n. pr. bisulfit, led itd. Tudi ga ne smete med tem časom umetno čistiti, ker ne dosežete zaželjenega uspeha, kot edino le s filtriranjem za kratko dobo.

Pač pa takoj izbite veho, ter jo prav na rahlo zopet vpostavite, da lahko vhaja v notranjem razvijajoča se ogljikova kislina, in če tekočina preko vehine odprtine odteka, odtočite par litrov iz sode. Ko se ustavi ta nemirnost vina in se to samo ob sebi očisti, kar se potem naglo vrši, ga lahko zopet pretočite za slučaj, da bi imelo ostati še dolgo v istem sodu.

Fr. G.

Vprašanje 63. Imam 2 leti staro telico, ki sem jo že sedemkrat gonil k biku. Po šestem zaskoku se 6 tednov ni gonila in sem že bil mnenja, da je breja. Vendar se je pa po 6 tednih zopet gonila, po zaskoku se je pa hudo napenjala in iz nožnice se ji je izcejala krvavoslužasta tekočina. Prosim za nasvet, kako naj s telico ravnam, če se bi zopet gonila. Rad bi jo obdržal za pleme, ker je lepa. (K. I. iz Sv. P. p. Sv. g.)

Odgovor: Telica, ki jo hočemo oplemeniti, mora biti pravilno krmljena, se mora redno pre-

gibatí ter ne sme biti predebela. Izkušnja uči, da se premočno krmljene plemenske živali nerade obrejšijo. — Če je v tem pogledu pri Vaši telici vse v redu, potem moramo misliti na kakšno bolezen spolnih organov, ki jih je cela vrsta. Najnavadnejše in najčešče so sledeče: kužni nožnični katar, gnojni katar maternice, razna tuberkulozna (sušična) vnetja maternice ali jajčnikov, vodni mehurčki jajčnikov. Vešča preiskava spolovil po živinozdravniku bi razjasnila, kateri od naštetih organov (telesnih delov) je bolan. Primerno zdravljenje bi zapreko oplemenitve odstranilo.

Pri obstoječem kužnem nožničnem katarju prepreči često obrejenje le kislá reakcija nožnične sluznice. Zato ni nič drugega potrebno, kot da to kisló reakcijo spremenimo v alkalično na ta način, da pojajoči se živali vbrizgamo s pomočjo vlivalnika (irigatorja ali gumijaste cevi pol litra polprocentne sode bikarbone, t. j. pol deke sode raztopimo v vodi in to raztopino vlijemo živali v nožnico, in sicer v toplem stanju). Sodina raztopina izteče, uniči pa nožnično kislino, ki preprečuje obrejenje zaradi tega, ker ubija seme plemenjaka. Če ta vliv napravimo pol ure pred zaskokom, ostane do zaskoka sluznica še v alkaličnem stanju, v katerem ohrani moško seme svojo naravno gibljivost. Poskusite še to!

Dr. V.

Vprašanje 64. Hotel bi sedaj, ko imam toliko jajc, jih nekaj shraniti za pozneje, vzemimo, da bi ostala vsaj 6 mesecev nepokvarjena. Slišal sem, da se konzervirajo jajca v apnu, odnosno v vodotopnem steklu. **Kako konzerviramo jajca najbolj za krajšo in za daljšo dobo?** (A. Č. i P.)

Odgovor: Splošno je znano, da se jajca pokvarijo prej ali slej, zlasti, če jih podložimo, odnosno hranimo na gorkem prostoru. Jajce je namreč živo bitje, zlasti, kadar je oplojeno, ki je pričetek novega živalskega bitja. Ako hočete tedaj jajca ohraniti dalj časa na zraku sveža, jih morate imeti na hladnem prostoru, ki pa ne sme biti zatohel in mora biti vsaj toliko vlažen, da se vsebina jajc prehitro ne suši. Jajčna lupina je namreč luknjičava, skozi njo prehaja zrak, razni plini in vodena para. V starem jajcu nastane torej vedno večja praznота, ki je napolnjena z zrakom in ta pravzaprav povzroča, da se jajce pokvari. Ako hočemo jajca ohraniti za krajšo dobo, je priporočljivo, da jih namažemo s prav tenko plastjo svinjske masti in shranimo v hladni kleti. Nekateri mažejo jajca tudi s soljeno svinjsko mastjo; ta pa so potem bolj vztrajna. — V velikem pa v vodotopnem steklu. Vzeti morate na 10 l vode 1 kg ugašenega apna, kakor ga hranimo v jamah. S tem apnom zalijemo jajca v posodi tako, da je vsaj par prstov tekočine nad njimi. Povedano ve-

lja tudi za vodotopno steklo. Na 12 l vode vzamemo 1 kg vodotopnega stekla. Ta raztopina zadoštuje za 250 jajc. Pripomniti moramo tudi, da se konzervirana jajca zelo poznajo in niso za sveže uživanje pripravna, temveč le za običajne kuhinjske namene.

Fr. K.

Vprašanje 65. Nameravam kupiti 4 prašičke od ene svinje, ki je okuženega hleva, kjer je lansko leto razsajala svinjska kuga. Svinja, ki ima sedaj mladiče, ni bila bolna na kugi. Pripominjam, da sem pri dotičnem gospodarju tudi kral svinje. Med drugimi sem kral tudi dva prašiča, ki sta bila na kugi bolna in nista poginila. Pri razteženju sem opazil, da so bila čreva popolnoma zdrava, pljuča pa popolnoma gnila. **Ali upliva to kaj na mladiče ali svinjo? Sem-li varen, da si ne zanesem kuge v hlev?** (J. P. iz K.)

Odgovor: Če je svinja po kugi ozdravela, če je razun tega pretekla po bolezni gotova doba okrevanja in če je tudi razkužba v okuženem svinjaku temeljito izvršena, ni nevarnosti, da bi si kugo prenesli po kupljenih prasutih v svoj hlev. Če pa svinja sama ni bila niti bolna, je pa nevarnost prenosa še manjša. Kljub temu je pa treba prašičke pred nakupom dobro pregledati in jih kupiti le tedaj, če ne kažejo nobenih sumljivih znakov kakšne bolezni. Posebno sumljivo je hiranje, kožni izpuščaji in kraste po telesu, pokašljevanje, zaostalost v rasti. Mogoče je namreč, da kuga iz hlevov ni odstranjena kljub razkužbi, kajti slabe, nehigijenične svinjake je le težko razkužiti. Kljub največji skrbnosti in natančnosti je mogoče, da kuživo ostane nedotaknjeno v kakšnem kotu ali špranji in še zdrave prašičke vnovič okuži.

Da bodete pa tudi v formalnem oziru kriti, je potrebno, da vzamete za kupljene prašičke predpisani živinski potni list pri pristojnem županstvu. Predno bo županstvo izdalo potni list, se bo tudi samo prepričalo po živinskem ogledniku, če so prašiči v hlevu prodajalca zdravi in nesumljivi. Brez pravilno izstavljenega živinskega potnega lista pa prasičkov ne prevzemite. Dr. V.

Vprašanje 66. Imam kravo, ki že okrog dva meseca težko diha, sope, v grlu slišno hrope in ima gnojnosluzasti iztok iz nosa. **Ali je žival bolna na pljučih? Ali je bolezen ozdravljiva in s čim ter kako naj jo zdravim?** (I. Št. iz O.)

Odgovor: Vaša krava boleha na dolgotrajnem (kroničnem) pljučnem katarju, ki lahko napravi žival nadušljivo, če bo trajal dalj časa. Bolezen se je pričela vsled prehlada z akutnim (kratko-trajnim) pljučnim katarjem, ki ste ga očitvidno prezrli. Morda je obstojal spočetka v milejši obliki in niste polagali nanj nobene važnosti.

Ta spočetka lahki pljučni katar se je postopoma slabšal in postal tako sčasoma kroničen (dolgotrajen).

Če bolezen ni starejša kot 2 meseca, je morda še ozdravljiva, seveda pa težje, kot bi to bila bolezen v početku, prve dni. Sredstva za zdravljenje so sledeča: Čist zrak, paša, Preznitzovi (topli) obkladki čez prsi, vdihavanje sôpare terpentinovca olja (na vedro gorke vode vlijemo 3 do 5 žlic terpentinovca) i. dr.

Obstoja pa tudi možnost sušice. V tem primeru seveda ne pomaga nobeno zdravljenje. Če je bolezen na sušični podlagi, odločimo edino s cepljenjem ali s preiskavo istotako pod drobnogledom, kar more izvršiti seveda le živinozdravnik.

Dr. V.

Vprašanje 67. Kupil sem 3½ leta staro kravo, brejo 6 mesecev, ki težko diha. Opazil sem to že drugi dan po nakupu. Kaj je temu vzrok? Nekateri mislijo, da brejost, drugi da bolezen. (O. P. iz Pr.)

Odgovor: Oboji imajo prav. Krave z normalnimi dihalnimi organi ne ovira brejost v dihanju, razen če bi bilo tele nenavadno veliko ali če bi bila dva teleta namesto enega. V takem primeru tišči nenavadno velik telečnik na prsno prepono in tako posredno na pljuča, posebno če krava leži na ravnih tleh ali če so ta celo nagnjena naprej namesto nazaj.

Če so pa vsi ti zunanji in notranji vzroki izključeni in ni z njimi računati, otežkočeno dihanje pa še kljub temu obstoja, tiči vzrok najbrž v dihalnih organih. Najčešče najdemo tega v obliki kroničnega (dolgotrajnega) pljučnega katarja ali naduhe, ki zaostane po kakšnem neozdravljenem pljučnem prehladu, pljučnici itd. Seveda moramo misliti tudi na pljučno tuberkulozo (sušico), ki se pojavlja tudi v obliki pljučnega katarja in radi tega otežkočenega dihanja.

Dr. V.

Vprašanje 68. Kako naj zdravim kobilu, ki dobi drisko, če se pase ali če spremeni krmo? (G. A. iz Opl.)

Odgovor: Spomladi, ko pride žival na svežo pašo, ali pa tudi drugače ob spremembi krme, nastopi skoro pri vsaki živali driska. To je reden pojav in nič nenavadnega. Zato ne moremo tega pojava prištevati niti k boleznim. — Ponavadi ta driska sama po par dneh mine. Bolj občutljive živali pa v resnici obolé. Pri takih je potrebna posebna previdnost pri spremembi hrane ter jo moramo vršiti le postopoma in sistematično. To se pravi, da moramo tako občutljivo žival počasi odvajati od stare krme in jo ravno tako počasi navajati na novo. Spomladi, na pr., ko pričnemo

krmiti s svežo hrano, ne smemo tega storiti nena doma, tako da bi danes prestali s pokladanjem suhe krme, jutri pa krmili le s svežo deteljo, travo ali pašo. To ni pravilno in tudi zdravo ne, potrebno pa je, da krmimo s suho krmo še danes, postopoma pa pridajamo svežo hrano, danes malo, jutri več, tretji dan še malo več i. t. d. Pri tem pa množino suhe krme ravno tako postopoma zmanjšujemo. Pazljivo opazovanje zdravstvenega stanja take občutljive živali nam pove, kdaj smemo preiti na samo krmljenje, travo ali pašo. Seveda se najdejo tudi primeri, ko žival krmljenja s samo svežo hrano sploh ne prenese. To so ponavadi živali z dolgotrajnimi boleznimi prebavil ali take, ki niso bile nikoli navajene na pašo, oziroma krmljenje s svežo hrano. Pri takih živalih ne pomaga nič drugega, kakor da jim pokladamo mešano hrano, t. j. sveži krmil moramo primešati vedno del suhe. Zato je težko take živali prehraniti samo s pašo, ker jih smemo le za nekaj časa spustiti na pašnik, preostalo potrebo po hrani pa zadostiti s suho krmo. — Če živali resno obole pri spremembi hrane za katarjem prebavnih organov ali kakor rečeno za drisko, jih je treba zdraviti. Po navadi zadostuje, da jim svežo krmo odtegnemo in par dni stradamo, nato jih pa previdno privajamo na svežo krmo, kakor zgoraj opisano. V težjih primerih je potrebna pomoč z zdravili, ki jih je mnogo. Najenostavnejše zdravilo je čaj iz hrastovih skorij, kamilični čaj, ki mu primešamo nekaj žlic apnene tinkture, sluz iz lanenega semena z 1 žlico kloralhidrata i. t. d. Važna je tudi uporaba toplih, suhih obkladkov okoli trebuha.

Dr. V.

Vprašanje 69. V tukajšnji okolico je neki čebelar pripeljal okrog 60 panjev velike mere, dasi se nahaja ob cesti od Tribuč do Adlešič (približno 6 km) 174 panjev male in velike mere. Pripeljal je svoje čebele ravno v sredino omenjenega prostora dne 14. IV., ne da bi bil poprej stopil v dogovor bodisi z občino, s čebelarско podružnico bodisi s čebelarji. Kako naj postopamo, da preprečimo dovoz čebel v našo okolico? (M. G. iz T.)

Odgovor: Pri nas vlada načelo svobodnega prevažanja čebel v pašo. Domeniti se je treba le z lastnikom zemljišča, na katero postavljamo panje s čebelami, v ostalem pa seveda po občih zakonitih določilih tudi sosedu in najbližji okolici ne smejo biti čebele v nadlego v takšni meri, da bi ogražale osebno varnost itd. Sicer pa ni omejitve. Vendar pa je banska uprava za Dravsko banovino lani izdala le za ajdovo pašo in veljavno le za leto 1933, uredbo, ki je določala nekatere omejitve glede prevažanja. Letos še ni bilo nikake

slične odredbe od strani oblasti. Niti občine niti čebelarske organizacije nimajo pravice omejevanja omenjene svobode. Celo poskusi občin, da bi z denarnimi obremenitvami otežkočile privoz čebel na pašo, ne morejo uspeti, ker je proti takšnim davščinam pritožba na sresko načelstvo uspešna.

Dr. P.

Družbene zadeve in razno.

Opozorilo delegatom!

Občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani r. z. z o. z.

preložen

na soboto, dne 9. junija 1934.

Spored isti (glej str. 168, št. 7.-8. Kmetovalca).

Dodatek k sporedu.

K 4. točki: Nadomestna volitev enega člana nadzornega odbora.

Opozorilo delegatom, ki se bodo udeležili družbenega občnega zbora:

1. Brez poverilnice ali članske izkaznice vstop na občni zbor ni dovoljen.

2. Poverilnica se pri vходу pokaže kontrolnemu uradniku, ki jo vidira in vrne.

3. Vidiranje poverilnic se začne ob 10. uri.

4. Stroške za potovanje nosijo podružnice.

5. Ker je prošnja za znižano želez. vozno odklonjena, kupite na odhodni postaji eno železniško izkaznico za Velesejem, ki stane 5 Din, in celo vozno karto do Ljubljane. Za brezplačni povratek velja žig in izkaznica od Velesejma in železniške postaje v Ljubljani, tako imate polovično želez. vozno. Vstopnina za enkratni obisk Velesejma stane samo 8 Din.

Razno.

Važno za posetnike letošnjega Ljubljanskega spomladanskega velesejma. Posetniki velesejma imajo 50% popusta na železnicah. Za izrabo tega popusta je izdala železniška uprava posebne železniške izkaznice, ki jih izdajajo blagajne vseh železniških postaj po Din 5.— za komad. Vsak posetnik kupi na odhodni postaji tako železniško iz-

kaznico za Din 5.— in celo vozno karto do Ljubljano. Številko vozne karte vpiše postajna blagajna v železniško izkaznico in isto žigosa. Uprava velesejma potrdi obiskovalcu v železniško izkaznico obisk velesejma. Na povratku žigosa železniško izkaznico še blagajna ljubljanske postaje, nakar velja vozna karta za brezplačen povratek po isti ali krajši poti. Železniška izkaznica brez potrdila o obisku velesejma za brezplačen povratek ni veljavna. — Popust velja za potovanje v Ljubljano od 28. maja do 10. junija zaključno, za povratek pa od 30. maja do 12. junija t. l. zaključno.

Vsak, kdor potuje v času od 28. maja do 10. junija v Ljubljano se lahko pelje za polovično vozno, če svoje potovanje veže z obiskom XIV. Ljubljanskega velesejma, ki se vrši od 30. maja do 10. junija t. l. Pri nakupu vozne karte naj zahteva na postajni blagajni posebno **železniško izkaznico, ki stane Din 5.—**. Če obišče potem velesejem, mu vozna karta velja za brezplačen povratek.

Gospodinjam bo nudil letošnji XIV. Ljubljanski velesejem od 30. maja do 10. junija vse, kar rabijo za opremo svojih domov. Mogle si bodo omisliti pohištvo od enostavnih spalnic do najrazkošnejše gosposke sobe, pleteno pohištvo, preproge, zastore, zrcala, tapetniške izdelke, cvetlice, štedilnike, posodo, opremo za kopalnice, radio, klavirje, gramofone in še nešteto stvari, ki se jih želijo in katere si bodo najceneje nabavile na velesejmu.

Razstava male obrti na letošnjem XIV. Ljubljanskem velesejmu od 30. maja do 10. junija, ki jo priredi banovinski urad za pospeševanje obrti, bo nameščena na zunanji strani paviljona E. Tu bo razstavila naša mala obrt, ki ji je uprava velesejma dala prostor na razpolago, da ji tako pomaga do novih naročil in zaposlitve.

Vsaka razstava društva „Živalice“ je popolnejša in vedno znova se pokazujejo razne vrste malih živali v izpopolnjenih oblikah. Tudi glede vzorcev je razstava vedno zanimivejša, tako da obiskovalci in ljubitelji živali najdejo vedno kaj novega in zanimivega. Letos hoče razstavni odbor društva presenetiti obiskovalce z novimi posebnostmi. Zato ne pozabite obiskati naš velesejem od 30. maja do 10. junija t. l., kjer bo društvo „Živalica“ priredilo zanimivo razstavo.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — **Izdajatelj** za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — **Tisk** J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — **Odgovoren** L. Mikuš.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri domačem zavodu

KMETSKE HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Telefon 2847.

Brzjavni: „Kmetijski dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 35.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoli kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Proti ognju, vlomilskim tatvinam, telesnim poškodbam, proti toči, zakonski odgovornosti, ter na življenje **zavaruje**

„SLAVIJA“

Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani, Gosposka ul. 12

Telefon št. 21-78 in 22-76

Zastopniki v vsakem kraju!

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIČ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv

družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIČ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebeltitev in omastitev domače, posebno klanne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotovža)

Nova posojila domačih denarnih zavodov so edino uspešno sredstvo proti brezposelnosti.

Omogočite jih s tem, da zaupate Vaš denar

Mestni hranilnici ljubljanski

Prešernova ul. 3, ki jih ugodno obrestuje in za katero jamči Mestna občina ljubljanska. Nove vloge, vložene po 1. I. 1933, izplačuje v vsakem obsegu.

Kamnoseška industrija

ALOJZIJ VODNIK, LJUBLJANA

poleg glavnega kolodvora
ustanovljena 1899

odprodaja veliko zalogo grobnih spomenikov po jako znižanih cenah tudi na hranilne knjižice.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidneje

USTANOVLJENA LETA 1828

Oglasujte v Kmetovalcu!

Tudi Vi obiščete
XIV.

Ljubljanski velesejem

od 30. maja do 10. junija 1934.

Železniška izkaznica za **polovično voznino** se dobi pri blagajnah vseh železniških postaj in velja **Din 5.—**

Permanentne velesejske legitimacije se dobe pri Putniku, denarnih zavodih in občinskih uradih. 40.000 m² obsega sejmišče.

Vsakovrstno blago. Specijalne razstave: Kartografska, gospodinjstva, reklamno-propagandna, ruska. — Priključeno velikomestno zabavišče.

Združite koristno z ugodnim!

Važno za vinogradnike in sadjarje!

Žvepleno-apnena brozga

je na podlagi dosedanjih poskusov ceneno in izborno sredstvo za škropljenje proti plesni in škrlupu. — Brozga se danes že splošno uporablja v Švici in Nemčiji.

Dobi se pri

Anton Jurca naslednik Milko Senčar

tovarna žvepljenih izdelkov v Ptuj.

Ustanovljeno leta 1860.

Izdeluje se tudi: **žvepleni zakad na juti in na azbestu.** Zaloga žvepla za vinogradnike.

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav, detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 × 50 cm s primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi v barvah in služijo kot izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin. K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100.—. Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi, ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

Najboljšo

Modro galico

izdeluje tovarna

„Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig-Ustje) načinu, ki je z jamčeno 98—99% in najcenejša, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

Dobavlja

Kmetijska družba v Ljubljani.